

5.

Diákszemmel

„Ha rajtam múlna,
változtatnék a felvételi
rendszeren” –
a szatmárnémeti
Református Gimnázium
nyolcadikosainak véleménye

6.

Lélekjelenlét

„Űzd el a negatív
gondolatokat!” –
Dáné Gabriella
iskolapszichológus írása

7.

Szülői szemmel

Perzsa alá seprve –
Albert Antal Orsolya írása

17.

Tanterem

Felkészülés, felkészítés –
önszorgalomból –
Gáspár Botond írása

18.

Tanterem

Játszóház, az óvoda és iskola
közötti kapocs –
Csepei Ibolya és Botka Ildikó
írása

22.

Hivatalos

24.

Pályáz(z)atok

1.

Láthatár

Jövendőbeli szakemberek kerestetnek

3.

Lélekjelenlét

Feszültségoldás a vizsgateremben –
Kerekes Edit írása

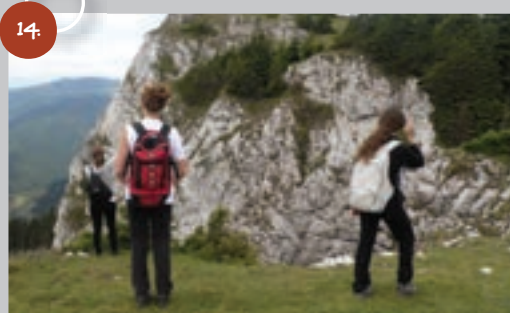
8.

Portré

Felmérőkkel nem mérhető
pozitív változások –
Ozsváth Judit beszélgetése
Rusz Csilla nagyváradi tanítónővel,
drámapedagógussal

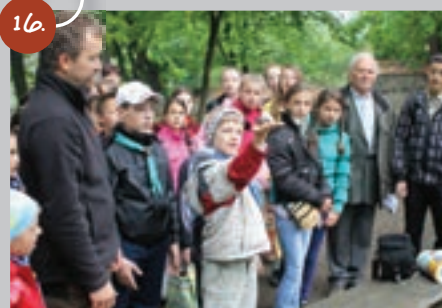
14.

Láthatár

Osztálykirándulások: hogyan tovább? –
Bíró Blanka írása

16.

Tanterem

Kerti rozsdafarkú, tenyérmadarak,
csodafák a múzeumban

20.

Magánterület

Hát így vagyunk állatilag –
Fóris-Ferenczi Rita írása

12.

A csíkszentdomokosi Márton Áron Általános Iskola

2014.

5.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2014. MÁJUS • 5. SZÁM

Fotó • Fülöp Zoltán

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

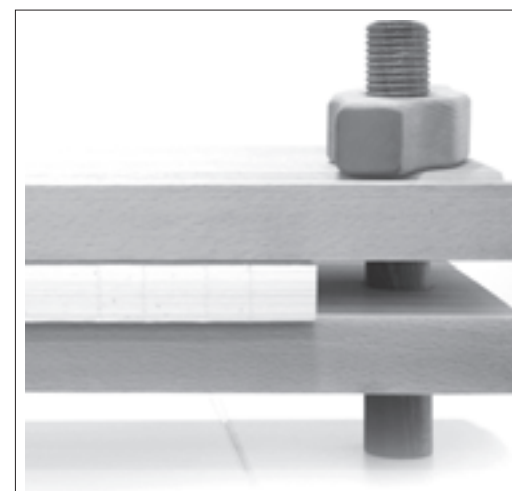
Fotó • Bró István

Egy évre
csak
42 lej

Magyar Közoktatás

megrendelés a 2013–2014-es tanévre:
m k o @ c o m m u n i t a s . r o

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: *A Magyar Közoktatás szerkesztősége*

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Felelős kiadó: Lakatos András

Ára 3,5 lei.

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

**Széles kínálattal várják a jelentkezőket az erdélyi szakiskolák;
a tévhiteket is eloszlatnák**

Jövendőbeli szakemberek kerestetnek

A szakma iránti megbecsülést szeretnék növelni, illetve a szakoktatással kapcsolatos tévhiteket igyekeznek eloszlatni az ősztől újrainduló képzési formát népszerűsítő találkozók az illetékesek. Míg a tanfelügyelőségek képviselői, pedagógusok, iskolapszichológusok arról próbálják meggyőzni a diákokat és szüleiket, hogy a szakiskolai oktatás nem egyfajta másodrendű képzés, az önkormányzatok az iskolákat igyekeznek segíteni. Az illetékesek azt remélik, a széles választék, a partnercégek által biztosított gyakorlati oktatás, esetleges jövőbeli állásajánlat mellett a 200 lejes ösztöndíj is jelentkezésre sarkallja majd a fiatalokat.

A többéves szünet után ősztől újrainduló szakmunkásképzésre május második felében kezdődik el az előjelentkezés. A hároméves szakképzés újbóli bevezetése miatt a tanfelügyelőségek eligazítást tartanak az igazgatók, a nyolcadikos évfolyamok osztályfőnökei és az iskolapszichológusok számára. A tájékoztató célja, hogy a diákokat és a szülőket felvilágosítsák

a képzés előnyeiről, eloszlassák az ezzel kapcsolatos tévhiteket. Bartolf Hedvig Hargita megyei főtanfelügyelő szerint ez amiatt fontos, hogy a szülők ne másod- vagy harmadlagos oktatási formaként kezeljék a szakoktatást, amit a gyenge képességű, érettségizni nem akaró gyerekek választanak. Ezt inkább egy speciális oktatási formaként kell felfogni, mondta a főtanfelügyelő, amit azok a diákok választanak, akik jól meg akarnak tanulni egy szakmát. „Tudjuk, milyen nehéz jó víz-gáz szerelőt, ácsot vagy kőművest találni, tehát ezekre a szakember-kategóriákra nagyon nagy szükség van” – mutatott rá Bartolf Hedvig.

Gazdag választék a Székelyföldön

Hargita megyében huszonöt osztályba, összesen 700 helyre jelentkezhetnek majd a nyolcadik osztályt befejező diákok. Udvarhelyszéken például 11 szakmunkásképző osztályt indítanak, négyet Székelyudvarhelyen, ahol ács-asztalos, textiltermék-készítő, autószerelő és kereskedelmi profilú osztály várja a jelentkezőket. Székelykeresztúron kertész, autószerelő, textiltermék-készítő és asztalos profil indul, Korondon kereskedő- és asztalosképzésre, Szentegyháza autószerelői szakra lehet jelentkezni. A szakoktatás irányába toódott el az arány Kovászna megyében is, ahol évek óta első ízben indul több szakosztály, mint elméleti. Keresztély Irma főtanfelügyelő szerint a 47 kilencedik osztályból 24 elméleti, 15 műszaki, 7 művészeti és felekezeti, egy pedig pedagógiai osztály. A 15 műszaki osztály mellé 24 osztályt hirdetnek meg a hároméves szakmunkásképzőben, míg 12 osztályt a kétéves inaskepzőben a kilenc osztályt végzetek számára. „Sikerült megváltoztatni az arányt a szakoktatás javára, próbáljuk felkelteni a diákok érdeklődését, hiszen minőségi szakoktatás nélkül nincs jövő a Kárpát-medencében” – jelentette ki Keresztély Irma. Mint mondta,

„Sikerült megváltoztatni az arányt a szakoktatás javára, próbáljuk felkelteni a diákok érdeklődését, hiszen minőségi szakoktatás nélkül nincs jövő a Kárpát-medencében» – jelentette ki Keresztély Irma. Mint mondta, a tanfelügyelőség a fokozott oktatási marketinget is ösztönzi a szakiskolák részéről, hiszen az a céljuk, hogy a diákok tudatos választás eredményeként kerüljenek be a tanintézetekbe.”

• Többek közt Bihar megyében is oktatnak magyar nyelven fodrászmesterséget

a tanfelügyelőség a fokozott oktatási marketinget is ösztönzi a szakiskolák részéről, hiszen az a céljuk, hogy a diákok tudatos választás eredményeként kerüljenek be a tanintézetekbe. „Ha ugyanolyan jó képességű fiatalok iratkoznak a szakiskolákba, mint az elméleti gimnáziumokba, akkor javulni fog az oktatás minősége” – szögezte le a Kovászna megyei főtanfelügyelő, rámutatva: tudatosítani kell, hogy egyre

több munkanélküli kerül ki az egyetemről, míg a jó szakemberekre nagy szükség van.

A Kovászna megyei szakiskolák kö-

A főtanfelügyelő szerint az is ösztönző lehet, hogy a szakoktatásban minden diáknak alanyi jogon jár a havi 200 lejes állami ösztöndíj.

• A gépjármű-szerelői szakmát is elsajátíthatják a fiatalok

zel száz céggel kötöttek gyakorlati képzésre vonatkozó szerződést, és abban

„Tudatosítani kell, hogy egyre több munkanélküli kerül ki az egyetemekről, míg a jó szakemberekre nagy szükség van.

A Kovászna megyei szakiskolák közel száz céggel kötöttek gyakorlati képzésre vonatkozó szerződést, és abban bíznak, hogy ezek majd állást is ajánlanak a náluk inaskodó fiataloknak. A főtanfelügyelő szerint az is ösztönző lehet, hogy a szakoktatásban minden diáknak alanyi jogon jár a havi 200 lejes állami ösztöndíj.”

bíznak, hogy ezek majd állást is ajánlanak a náluk inaskodó fiataloknak.

A szakiskolák együttműködés révén is igyekeznek erősíteni kínálatukat, Sepsiszentgyörgyön három középiskola szakképző konzorciumot alapított, melynek értelmében közösen használják a felszerelést, és arra is figyelnek, hogy ajánlataikban ne legyenek átfedések. A cégekkel való egyeztetések nyomán a megyében gazdasági és közgazdasági technikus, szállodai dolgozó, pincér, kőműves, kőfaragó, vakoló, asztalos, készruhágyártó, ács, számítógép-kezelő és -vezérlő technikus, gép- és készülék-elektronikus, gépjárműszerelő, agroturisztikai szakember és mezőgazdász szak indul.

Börzén népszerűsítik a kínálatot

Nagyváradon börzét is szerveztek a szakiskolák számára, ahol tíz tanintézet népszerűsítette kínálatát. Kéry Hajnal Bihar megyei főtanfelügyelő-helyettes szerint Bihar megyében magyar nyelven tíz osztályban biztosítanak hároméves szakmai képzést. Nagyváradon az Andrei Șaguna és a Mihai Viteazul Iskolacsoport, míg vidéken az érmihályfalvi, a borsói, a nagyszalontai és a kágyai tanintézetek várják a jelentkezőket. Többek között autószerelést, mezőgazdaságot és villamosságot lehet tanulni, de szakács-

cukrász- és fodrázmesterséget is oktatnak magyar nyelven. Négy magyar nyelvű középiskolai szakosztály indul Kolozs megyében is, ezek közül tavalyhoz képest a kolozsvári Református Kollégiumban induló víz- és gázszerelő-elektronikus és szakács-fodrász páros szak számít újdonságnak, közölte Péter Tünde főtanfelügyelő-helyettes. Mint elmondta, túljelentkezés esetén ezek a szakok szét is válhatnak, és önálló osztályként indulhatnak, ugyanis arra számítanak, hogy más megyékből is érkeznek diákok a kincses városba. „Magas szintű szakoktatást akarunk nyújtani” – hangsúlyozta Péter Tünde.

Önkormányzati hátszél Vásárhelyen

Marosvásárhelyen az önkormányzat is felkarolta a szakmai oktatást, és egy három-öt éven belül megvalósítandó stratégia kidolgozását tűzte ki célul. Ennek érdekében a diákok, a szülők, az oktatók és az üzleti szféra körében méri fel az igényeket és elvárásokat. „Ha nem jutottál be egyetemre, akkor menj autószerelőnek vagy szakácsnak. Ez a közfelfogás manapság, ami veszélyes, ezért változtatni kell rajta” – hívta fel a figyelmet a szakoktatással

„A szakiskolák együttműködés révén is igyekeznek erősíteni kínálatukat, Sepsiszentgyörgyön három középiskola szakképző konzorciumot alapított, melynek értelmében közösen használják a felszerelést, és arra is figyelnek, hogy ajánlataikban ne legyenek átfedések.”

kapcsolatos előítéletekre Dorin Florea polgármester, rámutatva, hogy ezzel szemben a szakképzésnek értékteremtést kellene jelentenie. Elmondta, hogy az általuk végzett felmérés eredményeit egy-két hónap múlva elemzik, így már idén tudni fogják, hogy milyen eszközökre, berendezésekre lesz szükség a megfelelő színvonalú szakmai oktatás biztosításához.

Hírösszefoglaló

Pszichológusi tanácsok a soron következő vizsgák okozta szorongás leküzdésére

Feszültségoldás a vizsgateremben

A következő hetekben a hazai diákság közel fele valamilyen vizsgát fog tenni: a 8. osztályosok szakasz zárója és a végzősök érettségije mellett az idén először minden 2., 4., és 6. osztályos is országos tudásmérésen vesz részt. Bár az utóbbiaknak igazán nincs is tétjük, ezek is szorongással töltenek el diákok, tanárt, szülőt egyaránt. A feszültségoldáshoz kínáltak hétköznapi megoldásokat a kolozsvári Psiho Pro Edu Egyesület pszichológusai.

A folytonos változások fokozzák a szorongást, és a 2., 4., 6. osztályosok esetében már a vizsgák időpontját is módosították – ismertette április végén az éppen aktuális tudnivalókat ezzel kapcsolatban Ráduly Zörgő Éva. A mintatesztek láttán a legtöbben a terjedelem miatt szörnyülködnek, de zavaró a negyedikesek esetében például, hogy a matematikatesztben a magyar nyelvű feladat alatt rögtön a román nyelvű szöveget is közlik. A pszichológus hangsúlyozta: a kisebbeknél nincs tétje e felmérésnek, a hatodikosoknál esetleg iskolai preorientációs szerepe lehet. Az előadók nem tudták megerősíteni, de megalapozottan feltételezik, hogy akár csak az érettségi esetében, az igazoltan diszlexiás gyerekeket e tudásmérésekben is a sajátos igényű tanulók csoportjába sorolják, akikre külön szabályok érvényesek, ám a tanítónak-tanárnak előzetesen jeleznie kell, ha az adott osztályban ilyen diák van. Számukra a vizsgán többletidő

•**Összecsapnak a diák feje fölött a hullámok.** Ajánlatos tanulási tervet készíteni

technikáról és megfelelő stresszkezelési stratégiák alkalmazásáról beszélt. A tanulásban az ismétlés szerepét hangsúlyozta: viszonylagos időközönként elő kell venni az adott témát. Aláhúzásokkal kiemelhetjük a téma lényegét, a nehezebben megjegyezhető információkat kártyákra-lapokra írhatjuk, ezt a kulcsszavas vázlatot a házban kifüggeszthetjük, vagy zsebben magunkkal vihetjük, így ismételhető. Egyeseknek segít, ha hangfelvételt készítenek egy-egy témáról, és lazább, automatikus tevékenységek alatt azt hallgatva tanulnak.

Trükkök a vizsgateremben

A következőkben a vizsgaterembe vitte hallgatóságát az előadó. Előttünk a tétel. Kiver a veríték. Elfog a pánik: rengeteg a feladat, semmit sem tudunk! Mindennek vége? Dehogyan. A legfontosabb ilyenkor megnyugodni. A diák hagyjon magának 2-3 percet – van idő

a vizsgán –, dőljön hátra, lélegezz. Aztán következhet az összes kérdés elolvasása, ez segít az egyes feladatok megoldásához szükséges idő felbecsülésében. A megoldást kezdetben a könnyebb kérdésekkel, ez sikerélményt szerez, ezáltal oldja a szorongást. Alaposan olvassuk el a követelményeket, és minden kérdésre válaszoljunk, hiszen ezzel pontokat szerezhethetünk akkor is, ha nem lesz teljes a feladatmegoldás. Akad, akinek segít, ha előzetesen piszkozatra feljegyzi a tétel kulcsszavait, majd azután lát a kidolgozásához. Ne essünk az időpazarlás csapdájába: ha egy feladat nem megy, ne töltsünk vele túl sok időt, mert esetleg nem jut majd idő azokra a kérdésekre, amelyeket meg tudunk válaszolni. Hasznos ellenőrizni a válaszokat. A szorongás csökkentésében igen fontos a szülő és a gyermek pozitív hozzáállása. Hasznosnak bizonyulhat tanulási terv készítése, akár nagy plakáton, beoszt-

„Akad, akinek segít, ha előzetesen piszkozatra feljegyzi a tétel kulcsszavait, majd azután lát a kidolgozásához. Ne essünk az időpazarlás csapdájába: ha egy feladat nem megy, ne töltsünk vele túl sok időt, mert esetleg nem jut majd idő azokra a kérdésekre, amelyeket meg tudunk válaszolni.”

jár, nekik a tanár felolvashatja a szöveget, adaptált felmérőket írhatnak. Keresztesi Polixéna iskolapszichológus a hatékony felkészülésről, a jó vizsga-

• **Kudarc a láthatáron?** Szervezés hiányában az átismételendő tananyag soknak tűnhet

va időben a tananyagot, majd virággal, napocskával, áthúzással jelezni, amit már átvettünk. Négy év tananyaga irlgalmatlanul soknak tűnik, önmagában már ez elriaszthatja a vizsgázót, és a felkészülés halogatását eredményezheti, ami tovább fokozza a feszültséget. Visszajelzést is kap a diák a sikerekkel, látja, hogy halad, könnyebben áttekinthetővé válik így a tananyag. A kimerüléstől óvja meg a diákot, ha odafigyel, és szülőként odafigyelünk az életstílusára (táplálkozás, folyadékbevitel, alvás mozgás, relaxálás stb.). Hasznos trükk a neurolingvisztikai programozás: az önbizalmat és a nyugalmat növeli, ha a vizsgával kapcsolatban számúzzuk szókincsünkéből a nem szót. Ne mondjuk, hogy „ez nem fog sikerülni”, inkább azt „tudom az anyagot”, „meg fogom csinálni”. Azt se mondjuk „nem fogok izgulni a vizsgán”, helyette így fogalmazzunk: „nyugodt vagyok”. Viccesnek tűnhet, de semmiképpen nem ciki ezeket a feliratokat kiagatni az otthonunkban, hogy lépten-nyomon belebotoljunk.

Titkoljuk el a másodiktól, hogy tesztelik?

Nem ritka, hogy már második osztályban egész sor különórára jár a gyermek, ez stresszforrást jelenthet számára, ám ebben a korban még nem mindig tudnak beszélni az érzéseikről a gyerekek – hangsúlyozta Vitus Bulbuk Emese pszichológus annak szükségességét, hogy beszéljünk a gyerekünkkel. A szülőben sokszor az is felmerül stresszt megelőző

módszerként, hogy esetleg nem szól a gyerekek arról, hogy vizsgáznia kell, ám ezzel könnyen az ellenkező hatást érhetjük el, hiszen a gyermek az iskolában minden bizonnyal a társaitól, a tanítótól értesül a helyzetről. Kérdezzük, hogy mit gondolnak a vizsgáról, mit mondanak az osztálytársak (sokszor ijesztő és valótlan információk terjednek el, ezt hasznos cáfolni), beszéljünk arról, mi lesz, ha nem

„A kimerüléstől óvja meg a diákot, ha odafigyel, és szülőként odafigyelünk az életstílusára (táplálkozás, folyadékbevitel, alvás mozgás, relaxálás stb.). Hasznos trükk a neurolingvisztikai programozás: az önbizalmat és a nyugalmat növeli, ha a vizsgával kapcsolatban számúzzuk szókincsünkéből a nem szót.”

sikerül a teszten jól teljesíteni, kérdezzük meg, mit gondol arról, ami bukás esetén itthon történhet stb.). Igen fontos, hogy ne tápláljuk a gyermek félelmét a sajátunkkal, de ne is bagatellizáljuk el azt. Segítsünk a kisebb gyerekeknek a tanulás megtervezésében, az ehhez megfelelő környezet kialakításában, tartassunk szüneteket is, és adjunk tanácsokat a vizsgahelyzetre nézve. Ne méregesse

Mit ne tegyen a vizsgázó?

- vizsga előtt egész nap és/vagy éjjel tanulni
- hasonlítani magunkat másokhoz (egymásnak stresszt generálhatnak a diákok, ha úgy érzik, a másik már előbbre jár a tananyaggal)
- kóla, kávé, energiatalok fogyasztása utolsó percben (váratlan negatív hatást eredményezhet)
- vizsga előtt nem enni

Mit ne tegyen a szülő?

- ne bagatellizálja el a gyermek félelmét
- ne tetézze azokat a saját aggodalmaival

a saját teljesítményét a padtársáéhoz, akiről úgy tűnhet, hogy gyorsabban halad a megoldásokkal. Ha izzad a tenyere, ezt kiválóan megoldja a papírzsepi, ha a torkában lévő gombócra koncentrál, az csak nagyobbra nő. Adhatunk a gyereknek csokit – most végre ehethet órán!

Amikor a vizsgáztató mosolyog

A tanároknak is igen fontos szerep jut a vizsgadrukk feloldásában: oldhatja a hangulatot, ha a vizsgaterembe mosolygósan lép be, nem úgy, mint egy vakbélgyulladás – mondta zárásként Ráduly Zörgő Éva. Sajnos, a teremben csak mintegy tucatnyian foglaltunk helyet, de akik érdeklődnek a téma iránt, azok az iskolapszichológus segítségét kérhetik – és jó esetben meg is kapják azt. Az pszichológus ugyanis a vizsgázó osztályokban tanulási technikákról beszélhet, nagyobbaknak szorongásoldó, relaxációs technikákat ismertethet – ezzel máris nagymértékben hozzájárul a vizsgastressz enyhítéséhez, a diák pedig reális tudásszintjének megfelelően teljesíthet.

KEREKES EDIT

„Ha rajtam múlna, változtatnék a felvételi rendszeren”

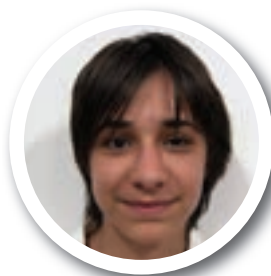
A szatmárnémeti Református Gimnázium nyolcadikosait kérdeztük a közelgő felvételi vizsgákról.

„Nagyon izgatott vagyok, és félek a felvételi vizsgáktól. Talán a matematikamegmérettétéstől tartok a legjobban. Tanulmányaimat a Kőlcsey Ferenc Főgimnáziumban szeretném folytatni, így komoly felkészülést igényel számomra a felvételi. Bizonyos szempontból

hasznos lenne ez a rendszer, csak nagyon nagy a stressz, mert ugye kifejezetten sok múlik az eredményen. Szerintem sokkal jobb lenne, ha a próbafelvételihez hasonlítana az igazi vizsga is, és mindössze tudásfelmérésről szólna, nem pedig a versenyről.

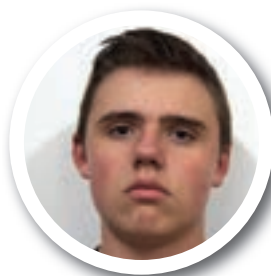
Képiró Dorottya

Számomra a matematikavizsga tűnik most a legnehezebb próbatételnek. Kifejezetten félek tőle. Mivel Magyarországon kívánok tovább tanulni, nem mindegy számomra, hogy milyen jegyeket szerzek a felvételin. Nem minden szempontból tartom hasznosnak a felvételi

rendszert, ugyanis azt gondolom, ha valaki nem jó az egyik tantárgyból, de a másiktól kitűnő, nem érdemli meg, hogy egy rossz szereplése miatt leminősítsék. Lehet, hogy csupán fel kellene mérni a diákok képességeit, és mindenkit az alapján ítélni meg, hogy milyen tantárgyból nyújt kiemelkedő eredményt.

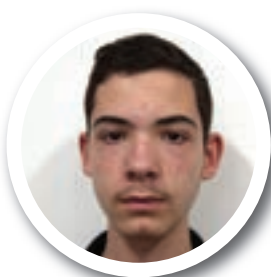
Szatmári Boróka

Egy kissé aggódok a felvételi vizsga miatt, ugyanis a matematika és a román az a két tantárgy, amely gondot okoz számomra. A Szatmárnémeti Református Gimnáziumban szeretnék maradni, itt folytatnám tanulmányaimat. Nekem jobban tetszene az a felvételi vizsgarendszer,

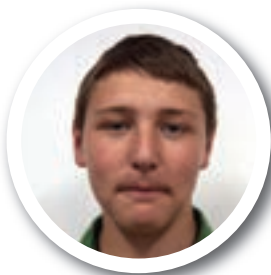
amely fele-fele arányban számolna az eddigi tanulmányi eredményeinkkel és a felvételi alatt megszerzett osztályzatokkal. Ez alapján talán igazságosabb átlagot lehetne kiszámítani.

Katona Tamás

Amikor eszembe jut, hogy hamarosan felvételiznem kell, eltölt egy picit a félelem. A románvizsga tűnik számomra a legnehezebbnek, pedig nagyon fontos lesz a felvételi átlagom, ugyanis itt, a refiben szeretném folytatni tanulmányaimat, matematika-informatika szakon, és ahhoz jó eredmények kellenek. Az igazat megvallva, ha rajtam múlna, változtatnék a felvételi rendszeren.

Hartmann Tamás

Szerintem teljesen felesleges ez a felvételi hajcihő. Csak a diákokat idegesítik vele, én is komolyan aggódok a matematika-vizsga miatt. Teológia szakra szeretnék felvételizni, és a református gimnáziumban maradni továbbra is.

Dencsák Gergő

Jó ötletnek tartom a felvételit, ugyanis szerintem igenis tudnia kell minden diáknak, hogy mennyire és mire képes. Négy tanév azért nem kevés idő, számunkra is fontos, hogy tisztában legyünk a képességeinkkel. Ettől függetlenül tartok a matematikavizsgától, hiszen nem egyszerű dolog.

Ilonczai Edina

Kifejezetten félek az előttünk álló vizsgaidőszaktól. A leginkább a matematika és a román nyelv és irodalom tantárgy az, ami miatt nem érzem magam igazán magabiztosnak. Jelenlegi iskolámban, a református gimnáziumban kívánom folytatni középiskolai tanulmányaimat. Nem rossz ötlet

egyébként ez a felvételi rendszer, csak ne lenne ennyire nehéz minden vizsga. Mondjuk, jó lenne, ha csak be kellene iratkozni, és egyszerűen a korábbi eredményeink alapján állítanák fel a végleges sorrendet.

Szilágyi Orsolya

SZÖVEG ÉS FOTÓK: VÉGH BALÁZS

Miként készüljön a diák közvetlenül a vizsga előtt?

„Üzd el a negatív gondolatokat!”

Érettségizőknek, nyolcadik osztályosoknak, mindazoknak, akiknek hamarosan vizsgáznuk kell, hasznos tanulási tanácsokat ad Dáné Gabriella kolozsvári iskolapszichológus, a Psiho Pro Edu Egyesület munkatársa. A tippek, amelyekre a pedagógusoknak is ajánlatos felhívniuk a vizsga előtt álló diákok figyelmét, az *Érettségi.ro* honlapon olvashatóak.

Most jött el a tananyag áttekintésének, átismétlésének időszaka.

A következőkben néhány ötletet olvashatsz arra vonatkozóan, miként készülj fel közvetlenül a vizsgák előtt:

Nagyon könnyű lebeszélni magunkat a tanulásról. Tudatosítsd magadban, melyek a TE stratégiáid! Ilyenkor fog el a takarítási vágy? Vagy kedvenc sorozatod szeretnéd újra megnézni? Avagy azonnal éhes/szomjas leszel, amint leülsz tanulni? Vagy épp a nyári tervek, bulik megbeszélése vált halasztathatatlanná? Tudatosítva magadban mindezeket, könnyebben elkerülheted a csapdákat. Próbáld elhalasztani őket, tűzd ki magadnak jutalomként e tevékenységeket a tanulás során beiktatott szünetekre!

„Keress egy csendes helyet, ahol nem zavar senki! Zárj ki minden zavaró tényezőt, míg tanulsz, kapcsolj ki számítógéped, tedd félre telefonod! Kutatások bizonyítják, hogy amennyiben egyszerre több dologgal foglalkozunk, jelentősen visszaesik hatékonyságunk. Gondold csak el, milyen az, mikor autóvezetés során folyamatosan meg kell állni.”

– Üzd el a negatív gondolatokat! Az úgysem fog sikerülni... Már nem érdemes ezzel foglalkozni... Teljesen

felesleges... Ma nem, majd holnap... Az ilyen jellegű gondolatok mindannyiunk számára ismerősek, azonban ezek csupán ügyes kifogások, melyek hamar eluralkodhatnak rajtunk, amennyiben hagyjuk őket! Ehelyett láss hozzá, keresd meg, melyek azok a dolgok, melyeket MOST is megtehetsz.

– Kezdd a tanulást pozitív ráhangolódással! Tudatosítsd magadban, hogy az elkövetkezendő rövid időszakban NAGYFOKÚ erőfeszítésre van szükség, de azt követően vár rád a nyár, a nyaralás, a fesztiválok időszaka. ADDIG azonban mindent bele!

– Teremts kellemes környezetet! A körülötted levő rendetlenség csak fokozza a belső feszültséget, elégedetlenséget, nyomasztó érzést kelt, folyamatosan figyelmeztetve a hátralevő teendőkre.

– Oszd be a hátralevő időt, és szervezd meg a tanulást! Rendszerezd a hátralevő anyagot, ezáltal jobban átláthatod, mi is vár még rád. Válogasd szét a tananyagot, gyűjtsd össze témakörönként, hogy ne kelljen értékes időt elvesztesz az elvégzésükkel.

– Készíts napi tervet, melyben megszabod, mennyi időt töltesz tanulással, mennyit pihenéssel! Állíts fel egy stratégiai sorrendet annak függvényében, hogy melyek azok a témakörök, amelyek fontosabbak vagy nehezebben mennek!

– Mérd fel valójában a rendelkezésedre álló időt, valamint azt az időt, mely az ismétléshez szükséges. Az ismétlés során fejezetenként foglald össze magadnak a kulcsfogalmakat, a lényeges elemeket. Írj rövid összefoglalót, foglald össze hangosan a tanultakat! Ilyenkor fény derülhet a „fehér foltokra”, és még pótolhatod őket!

– Tűzd ki magadnak elérhető célokat! Mindannyian megfogadtuk már, hogy 24-ből 48 órát fogunk tanulni, azonban az elérhetetlen célok csak fokozzák a szorongást!

– Ne tanulj éjszaka! Következő nap fáradt leszel, nehezebben tudsz majd

koncentrálni, így értékes időt veszthetsz!

– Keress egy csendes helyet, ahol nem zavar senki! Zárj ki minden zavaró tényezőt, míg tanulsz, kapcsolj ki számítógéped, tedd félre telefonod! Kutatások bizonyítják, hogy amennyiben egyszerre több dologgal foglalkozunk, jelentősen

„Kezdd a tanulást pozitív ráhangolódással! Tudatosítsd magadban, hogy az elkövetkezendő rövid időszakban NAGYFOKÚ erőfeszítésre van szükség, de azt követően vár rád a nyár, a nyaralás, a fesztiválok időszaka. ADDIG azonban mindent bele!”

visszaesik hatékonyságunk. Gondold csak el, milyen az, mikor autóvezetés során folyamatosan meg kell állni vagy a jelzőlámpa, vagy a figyelmetlen autósok, gyalogosok miatt. Jelentősen kopik az autó, fogy a benzin, miközben alig lehet haladni valamit... Ellenben ha nincsenek elterelő, megállító tényezők, vígan haladhatsz előre... Hasonlóképp működik a figyelmed is tanulás során! Amennyiben elterelő tényezővel találkozol, visszavált, időt, energiát fogyaszt, miközben nem haladsz előre a megtanulandó anyaggal.

– Iktass be szüneteket, melyek során megjutalmazhatod magad az befektetett erőfeszítésért! Ilyenkor csetelhatsz, megoszthatod tapasztalataid a közösségi oldalakon, vagy fagyizhatsz, relaxálhatsz. Lazításként mozogj, menj friss levegőre, töltsd fel!

– Vizsga előtt idézz fel hasonló helyzeteket, mikor sikerrel teljesítettél. Zárd ki a negatív gondolatokat, foglalmazz meg pozitív célokat!

DÁNÉ GABRIELLA
iskolapszichológus

Perzsa alá seperve

A mi iskolánkban nincs ilyen probléma, az én gyerekemmel nem fordulhat ilyen elő – igaz, ezzel nyugtatja magát, Ön is, kedves szülőtársam, ha valamelyik tévécsatorna 5 órai híreit nézve iskolában történő zaklatásról, agresszióról, drogozásról lát-hall híreket? Nos hadd mondjak valami „újat”: DEHOGYNEM.

Mióta tanköteles korba lépett a gyerek, feltűnt, hogy szülői értekezleteken milyen kevés szó esik arról, hogy van-e ilyen jellegű gond az oviban, iskolában, hogyan oldják meg, mi az intézmény credója, álláspontja a gyerekek közötti agresszió, a büntetés, a verés mint büntetési forma és ehhez hasonló ügyekben.

Informálisan mindenki tudja, ki az a tanító néni, aki nagyon is lekever egy-egy taslit, azt is, hogy melyik tanár hülyézi le a gyereket „ohne zsenír”. Arról is évek óta tudunk, hogy az osztályban ki a kötekedős gyerek, és ki az, aki szinte állandó jelleggel a többiek céltáblája. Na de ha maguk az érintettek nem teszik szóvá, vagy ha mégis, akkor is csak mellékesen – ki veszi ezt a problémát komolyan?

Magam is egy véletlen folytán figyeltem fel arra, hogy szinte általános jelenség, hogy szülők és tanárok egyöntetűen kerülnek a nyilvános beszélgetést az iskolai konfliktusokról. Mintha valamiféle szegyenveljes mellékterméke lenne ez az iskolai életnek (és bizonyos fókig az is persze), amit maximum az érintettekkel elintéznék, és kész. A legtöbb helyen valami égbekiáltónak kell történnie, hogy végre nyíltan beszéljenek arról, mi a baj az iskolai agresszióval, hogy egyáltalán melyik az a válfaja, ami természetes bizonyos életciklusokban (csoporton belüli hierarchia kialakítása stb.), és melyek azok a jelenségek, amelyekre tanárnak és szülőnek egyaránt figyelnie és reagálnia kell. Vagy arról, hogy milyen formái lehetnek ilyenkor az ügyek kezelésének, és az iskolán belül milyen lehetőségek kínálóznak a megelőzésre.

Ennek oka véleményem szerint részben az, hogy az alaposan leterhelt iskolai személyzetnek energia, anyagiak és megfelelően képzett káderek hiányában nincs kapacitása profi módon eljárni.

Beszédes, hogy legtöbb esetben egy, azaz egyetlenegy ember látja el az iskolapszichológusi feladatokat – gyakran több száz diákkal működő iskolákban is. Aki jó matematikából, az ki is számolhatja, hogy statisztikailag hetente vagy havonta hány percnyi jut a szakember figyelméből egy-egy diákra, illetve annak problémájára. (Milyen szerencse, hogy a legtöbb gyerek mégiscsak „normális”, és nem kell terápiára járnia. Brrr!) És akkor még nem beszéltünk a modern konfliktuskezelési technikákról, mediációról, egyebekről, amelyekről legjobb esetben is csak hallott a hazai iskolaigazgató, de élőben nem találkozott velük.

Van viszont fegyelmi bizottság, és van fenyegetőzés levonandó magaviselettel és kicsapással. Hogy ez mennyire működik? Semennyire.

Miért?

• Iskolai agresszió. A gyerek egész életére kihatathat

Elsősorban azért, mert a felmerülő problémákra csak esetlegesen figyelnek-reagálnak, nincs minden kihágásnak, konfliktusnak azonnal következménye. Így hát van olyan, aki simán megússza a nagyobb gikszt, és olyan is, aki pont rosszkor tenyerel a szószbá, mert a diri épp dühös, és vele fog példát statuálni.

Másrészt azért nem működik, mert az amúgy létező szabályok nem teszik lehetővé az árnyalást, éppen ezért fennáll a veszélye, hogy valaki egész további életére kihatással legyen egy ilyen eset.

Mi lehet a megoldás?

Talán az, hogy elkezdik komolyan venni az amúgy már régen megfogalmazott formulát, mely szerint tanár, diák, szülő hármának partneri viszonyban kellene lennie egymással. Mindhármuk érdeke, hogy ne keserítsék egymás életét, ezért ha van kommunikáció, empátia, egymásra figyelés, némi türelem és az alapvető értékek tisztelete a felek részéről, és mindez a hétköznapiakban megélt valóság része, nemcsak egy paragrafus a házszabályban ...Na akkor lenne az iskola második otthon, és akkor nem lenne visszatérő téma az 5 órai hírekben az iskolai agresszió. Addig azonban írjuk/olvassuk szorgalmasan a cikkeket iskolai verekedésről, bullyingról, tanárverésről... és reméljük, hogy a szörnyűség mindig csak a más gyerekével történhet meg...

„A legtöbb helyen valami égbekiáltónak kell történnie, hogy végre nyíltan beszéljenek arról, mi a baj az iskolai agresszióval, hogy egyáltalán melyik az a válfaja, ami természetes bizonyos életciklusokban.”

ALBERT ANTAL ORSOLYA

Interjú Rusz Csilla nagyváradai tanítónővel, drámapedagógussal

Felmérőkkel nem mérhető pozitív változások

Rusz Csilla tanítónő a nagyváradai Szacs vay Imre Általános Iskolában. Mindig ragyogó, másokra figyelő, jó humorú, szépen szerető ember. A megtapasztalt jót szívesen osztja meg. Így volt ez a drámapedagógiával is. Másfél évtizeddel ezelőtt köteleződött el mellette, s azóta számos

– Huszonnyolc éve tanító, azt hiszem, a lelkesebb fajtából. A legkíváncsiabb, legtisztább korosztállyal foglalkozik. A gyermeket, legyen az három- vagy tizenéves, csodálatos lénynek látja. Szerethető, tanítható, hálás emberpalántának, akivel nap mint nap jó együtt nevetni, játszani, izgulni, tanulni, sírni, bosszankodni, kísérletezni, énekelni, gondolkodni, tervezni.

– Gyergyószentmiklóson születettél, Csíkszeredában nőttél fel, jó ideje Nagyváradon élsz. Ezt a külső vándorlást nyilván egy belső is kísérte. Milyen volt ez?

– Csíkszeredáinak valom magam, nem tudtam „elváradiasodni”. Sokat vártam ettől a várostól. Amikor – 24 éve – költőfeleségként idekerültem, azt hittem, hogy Ady szelleme átitatta a várost, hogy mindenki versel, hogy óriási szellemi értékek hányódnak itt. Kerestem az utamat, megtaláltam embereken keresztül, akik később a barátaim lettek. Szüleim, környezetem arra nevelt, hogy ne legyek megalkuvó ember. A tanítóképzőben is rebellis voltam, harcoló típus, a feudális gyökerű, alattvalói szemléletű gondolkodást, ami nálunk még mindig nagyon erős, ifjúkorom óta nem szerettem. Ez a belső kísérte a külső vándorlásaimat.

– Nővéreddel, Mónikával együtt – aki Párizsban saját kis társulatot vezet –, alaposan „megfertőzöttetek” a színházi játékkal. Mi van ennek hátterében?

– Édesanyám sokat énekelt nekünk kiskorunkban. A konyhában improvizációs játékok folytak, apai nagymamám olyan áhítattal hallgatta, mikor szavaltam, hogy képes voltam a kedvéért verseket tanulni. Szavalóversenyekre jártam, magyartanárom, Csutak Judit akkor engedte, hogy teadélután tartunk, ha felmutatunk egy „szellemi terméket”. Ekkor, 13 évesen írtam meg első darabomat, amit meg is rendeztem az osztályomnak. A címe is az volt: *Az osztály*. A tanítóképzőt végigszavaltam, vonzott a színház, az előadó-művészetek. 2008-ban elvégeztem egy gyermekszíni

játszó-rendezői képzést, mert egyre jobban érdekelt a gyermekszínijátás. Azóta majdnem minden évben részt vettem-veszek az osztályommal Magyarországon az Országos Weöres Sándor Gyermekszínijátász Fesztiválon, s minden évben aranyminősítéssel térünk haza. Idén is.

– Milyen „távolság” van a pedagógia és a drámajáték között?

– Nem távolságról, hanem közelségről beszélnek. A pedagógia nem egzakt tudomány, nincsenek pontos megoldások, ahogy pontos eredmények sincsenek. Útkeresés. A drámajáték is útkeresés, amelyben nincsenek jó vagy rossz válaszok. Megélések, megtapasztalások, élmények vannak.

– Téged már nem is tudlak elképzelni „normál” tanítónőként, olyannyira egybeforrt veled a drámapedagógia. De az is lehet, hogy rosszul mondom: hiszen utóbbi az igazán normális változat. Miért látjuk ezt így?

– Annyifélek a gyerekek, annyiféle környezetből jönnek, annyiféle helyi sajátossággal kell megküzdniük az iskolákban, hogy elképzelhetetlen ezekre a kihívásokra mindenütt ugyanolyan módszerekkel, pedagógusi attitűdökkel megoldást kínálni. Szakmaiatlannak tartom azt az elképzelést, hogy egy vagy két módszer „csodabalsamként” megoldást adhat az oktatás-nevelés számtalan problémájára. De amiben hiszünk, amit kipróbáltunk, s ami a kezünkben működik, azt nem szabad elengedni. A drámapedagógia nekem csodaszer, de nem minden pedagógus kezében működik. E módszernek a lélekben is kell hatnia, másképp nem lesz hiteles, másképp kifelé játszás lesz. A drámapedagógia művészetpedagógiai és reformpedagógiai irányzat, amely a dráma és a színház eszközeit sajátos módon használja a nevelésben. Dramatikus játékokkal segíti a valóság átélését, a személyiség fejlődését, társadalmi problémák végiggondolását és megértését, az alkotás szabadságával való megismerkedést, s ezen keresztül a

Fotók • GERGELY SZILÁRD

• **Rusz Csilla:** „A drámajáték is útkeresés, amelyben nincsenek jó vagy rossz válaszok.”

erdélyi pedagógust vitt közel hozzá. Az általa és barátai által idén 16. alkalommal megrendezett Országos Drámapedagógiai Napok lejártaival Nagyváradon megejtett alábbi beszélgetésünk során hivatásáról, drámapedagógiáról, gyerekekről, szülőkről, pedagógusokról meg ilyen-olyan pápirokról esett szó.

– Erdély-szerre sokfelé ismernek pedagógusokban, de te mit mondasz magadról: kicsoda Ruzs Csilla?

csoport és az egyén fejlődését. A személyiség fejlesztésének módszere, amelynek során az egyén ismeretei, készségei, képességei, társas kapcsolatai a játékegyesítő által irányított, csoportban végzett közös dramatikus cselekvés révén fejlődnek. Interdiszciplináris jellegű, minthogy benne több tudomány és művészet hatása talált egymásra. Ennek megfelelően a drámapedagógia gyökerei a színművészetben, pedagógiában és pszichológiában egyaránt fellelhetők. A drámafoglalkozás nem önmotogató drámai forma; a játékos személyek emberi tapasztalatokat idéznek fel, képzelnek el. Tiszta kommunikációt, empátiát, viselkedési és játékbátorságot fejleszt; az elfogulatlan, tabuk nélküli vizsgálódás gyakorlatát igényli. Játékokkal segíti a valóság átélését, az emlékek megőrzését, a figyelem fejlesztését, az alkotás szabadságával való megismerkedést s ezen keresztül a csoport és az egyén fejlődését. A megismerés örömeitől a kifejezés, az élménymegosztás örömeig juttatja el a drámajátékokban résztvevőket.

– Kiktől tanultál? Hogyan tanultál?

– A legszerencsésebb, ha a szakmai tudás találkozik a pedagógusi vénával. Drámatanár-mestereimtől könnyedén tanultam, mert érdekelt, mert magaménak éreztem e módszert a kezdetektől. Kovács Andrásné, Rozika néni volt első mesterem, ő nem elméletet tanított először, hanem hagyta, hogy élményeket gyűjtsünk, érzelmileg érintettek legyünk. A játéktól indított, majd következtek a „mintha” drámai helyzetek, aztán a tanítási dráma, s utána a módszer elméleti része. Rozika néni után sorakoztak a többiek: Előd Nóra, Achs Károly, Török László „Dafti”, Kiss Tibor, Hollós József, Kunné Darók Anikó, Zalavári András, néhai Fodor Mihály. Nagyon sok drámás kollégától tanultam még, olykor egyszeri találkozás alkalmával is. E módszer nem tanulható meg 60 vagy 120 óra alatt, szerintem ez az a módszer, melyet egy egész életpályán át kell tanulni. Talán ezt az útravalót kaptam mestereimtől.

– Hogyan látod, a gyerekek mennyire fogékonyak a drámapedagógia iránt?

– Még nem találkoztam olyan gyerekkel, aki nem örül a játéknak. Heti egy órában van drámaóra mint választott tantárgy, de egy drámás tanító néni minden óráját átszővi a „dráma” szelle-

• Rusz Csilla másodikos kisdíkjai körében

me, legyen az matek- vagy anyanyelv-óra. A gyerekek vevők a színház eszékeivel történő tanításra. A hatéves a képzelet, a „mintha” világában otthon van, az a sajátja, ezt kellene megőriznünk az iskolában. De mint említettem, nem mindenki kezében működik a drámapedagógia. Alkati, lelki, emberi és szakmai egymásra találás szükséges ahhoz, hogy ez a módszer a pedagógus kezében jól működjön.

– Miben segíti a gyerekeket a drámapedagógia?

– Hát nem biztos, hogy az évvégi felmérésük lesz jobb tőle. De ez sem kizárt. Szerető és szerethető emberek lesznek. Elfogadják társaikat, féltik az elesetteket. Beszélgetnek egymással. Nagy szó! És tudnak is beszélgetni. Mernek kérdezni és mosolyogva felelni. Megérintenek, s elfogadják egymás érintését is. Nagyokat kacagnak. Kitartók a munkában. Nem félnek a színpadtól, örömforrás a szereplés. Tudnak mesét hallgatni, tudnak játszani, tudnak a hallgatóság számára élvezhetően olvasni. Minden gyerek viselkedésében látható, hogy elfogadja és vállalja önmagát (külsőjét, alkátát, gondolatait, érzelmeit, véleményét, szándékát, tetteit). Csökken mind az önmaguk túlértékelése, mind a kisebbségi érzésből fakadó gátlás. Fejlődik önuralmuk, önfegyelmük, jobban figyelnek a külső és belső környezetükre. A drámajátékok során nő testi, térbeli biztonságuk, esztétikai érzékenységük,

kezelni és elviselni tudják a konfliktusokat, kulturáltabbá válik vitakészségük, kedvezőbben alakul ki társas kapcsolataik, toleráns magatartásuk, empátikus készségük. Nagy szavak ezek, talán ha filmeznénk, miként válik egy frusztrált, szorongó halk szavú kislányból igazi mesemondó, aki versenyekre jár, ha látnánk az enyhén szellemi fogyatékos gyereket, miként terelgetik a színpadon társai, hogy megtalálja helyét, közben pedig ez a közönség számára észrevétlen... Ha látnánk, miként fogadják el a játékosok – önként – az együttműködés szabályait, milyen kedvvel, örömmel és alkotó módon vesznek részt a drámaórákon... Sem tesztekkel, sem felmérésekkel nem mérhetők azok a pozitív változások, melyek sok-sok drámaóra során következnek be a gyermekek viselkedésében, személyiségük fejlődésében, társas kapcsolataikban. Itt a szülő és a tanító a mérő, felmérő és látó, nem a „tanfelügyelő”.

– Említetted, majd le is írtad, hogy te a szülői értekezleteket is szívesen tartod „drámás” módszerekkel. Kérlek, oszd meg olvasóinkkal is ilyen irányú tapasztalataidat!

– Már eleve szokatlan a szülőnek, hogy körberakom a székeket, és így fogadom őket, ám elmondom nekik, miért történik a formabontás. Egyszerű, érthető, világos magyarázatot adok, amit könnyen megért, és el is fogad. A pedagógus iránti tiszteletből nem lesz elutasító, s elfogadja, fontos, hogy ne egymás

hátát lássuk, hanem egymás tekintetét. Nem játszani hívom őket, hanem megkérem, hogy „álljanak fel”, „válasszanak párt maguknak, egy olyan apukát vagy anyukát, akivel nagyon ritkán vagy akár nagyon gyakran találkozunk”, attól függően, mi a célom az adott gyakorlattal. Tehát szándékosan kerülöm a játék szót el addig, amíg ők maguk fogják megfogalmazni, de még akkor sem fogják hallani az én számból. A játék, a játékra hívás degradálja vagy degradálhatja a felnőttet. A felnőtt nem játszik, főleg nem szülő a szülővel. Nem akarok nézeteket megváltoztatni bennük, nem akarom bírálni az értékrendjüket, nem akarom kioktatni őket, nem akarom, hogy puszipajtások legyenek, csak azt akarom, hogy minden szülői értekezlet után azt fogalmazzák meg magukban: „De jó, hogy a gyermekem ebbe az osztályba jár!” Mondja ezt a roma anyuka, az értelmiségi apuka, a háziasszony anyuka, a megfáradt gyári munkásnő, az úgazdag szülő. Más érdeklődésű, más műveltségű, más értékrend szerint élő, más elveket valló emberek, és csak egyetlen egy dolog köti őket össze, hogy gyermekük ugyanabba az osztályba jár. Fő célom minden egyes szülői értekezleten, hogy szülői közösséget formáljak, mert hiszem: egy osztály attól válik jó osztályközösséggé, hogy mögötte jó szülői közösség áll. Ne féljünk a felnőttektől, bízunk bennük, hogy ők is bizhassanak a jóakaratainkban, hitelességünkben, s érezzék meg, hogy bennünk csak hála van irántuk. Mert hálás vagyok minden egyes gyermekért, akit rám bízta, s megköszönöm nekik, hogy legféltettebb kincsüket „felajánlották” nekem. Ezáltal van kegyerem, ám ajándék is lehet számomra a rám bízott gyerek, ha éppen szeretem is azt, amit csinál. Elfogadok mindenkit szülői minőségében, nincsenek státusok, nincsenek jó és rossz szülők, csak nagyon jó szülők vannak, akik saját belátásuk szerint jól nevelik gyermekeiket. Nincs jogom kritizálni őket, mert a nevelésen, mint már említettem, nem egy egzakt tudomány, amit meg lehet tanulni, és ahol pontos eredmények vannak, hanem folyamatos tévedések és javítgatások sora, amit nem lehet megtanulni. Érezni kell, s a szülő érzi ezt a legjobban. A pedagógia szerintem folyamatos tévedések művészete. Művészet, mert csak kellő érzékenységgel, tehetséggel nyúlhatsz más gyermekéhez, de a sajátodhoz is, hogy

ne sérüljön se teste, se lelke. S ha valamit elront a pedagógus vagy a szülő a nevelésben, másnap még kijavíthatja. Ha tévedtünk, még idejében korrigálhatunk, csak ne halogassuk. Szülői minőségemben megtapasztaltam, hogy a szülői értekezletek az iskola belső szabályzatának bemutatásáról, az iskolapénz megvitatásáról, az úgynevezett rossz gyerekek viselkedéséről szólnak. Sok esetben a pe-

„A pedagógia szerintem folyamatos tévedések művészete. Művészet, mert csak kellő érzékenységgel, tehetséggel nyúlhatsz más gyermekéhez, de a sajátodhoz is, hogy ne sérüljön se teste, se lelke.”

dagógusok a szülővel való kapcsolattartást a szülői értekezletek keretében képzelik el, ám ez csak egy szűkös csatornája a szülő és iskola közötti kapcsolatnak. Tapasztalható az a jelenség is, hogy míg óvodás és kisiskolás korú gyermekek szülei elmennek a szülői értekezletekre, az általános iskolások, gimnazisták szülei kevésbé. Az én szülői értekezleteimen nem öncélú játszadozás folyik, minden gyakorlatnak megvan a szerepe és célja, s a szülők, ha értelmét látják, örömmel jönnek, sőt alig várják a következőt.

– Azontúl, hogy személyesen elköteleződtem emellett az alternatív módszer mellett, drámapedagógiai műhelyt is létrehoztál Nagyváradon. Ez sem a tegnap történt... Beszélj ennek történetéről, céljairól, működési formájáról, „eredményeiről”!

– Tizenöt évvel ezelőtt hazajöttem egy szovátai drámapedagógiai képzésről, melyet Kovács Andrásné tartott. Akkor ösztönből éreztem, hogy alkalmazott módszereim megerősödhetnének szakmaisággal, ha a drámaiban elmélyülök. Hinteni akartam a „magot”, népszerűsíteni, tudatni kollégáimmal, hogy van egy „csodaszor”. Nem akarom misztifikálni a drámapedagógiát, de meggyőződése, hogy csodákra képes. Egy városi pedagógiai kör alkalmával tartottam egy élménybeszámolót, s felmértem: lenne-e érdeklődés a drámapedagógia iránt. Száz emberből nyolc-

vanat érdekelt. Rögtön hozzáálltam a szervezéshez. Évente három-négy tanfolyamot szerveztem, s egyszer csak azt láttam, hogy vannak, akik mellém álltak, segítenek a szervezésben, akiket ugyanúgy érdekel e módszer, akárcsak engem, s szívügyüknek tekintik, hogy népszerűsítsék. A műhely önszerveződéses alapon működött. Volt, hogy havonta találkoztunk, bemutató foglalkozásokat tartottunk egymásnak, melyeket szakmai értékelők követtek, aztán a műhely városi, megyei, majd országos tanfolyamok szervezésébe kezdett. Nincs mögöttünk bejegyzett civil egyesület (mindig hanyagoltuk), nincs intézmény sem mögöttünk, de elértük, hogy a Bihar Megyei Pedagógusok Háza, valamint a Hargita Megyei Pedagógusok Háza felterjessze a programjai közé a drámaképzést. 2012 óta a Partiumi Keresztény Egyetem az egyik fő anyagi és erkölcsi támogatónk. A nagyváradi drámapélmény egy önkéntes pedagógusokból álló műhely. Alapítói: Bárdi Márta, Kovács Ildikó, Nagy Ágota, Kubola Anikó, Rácz Imola, Bordás Andrea és jómagam. Valójában magánjellegű minden nagyváradi „találkozó”, a hallgatók csekély önköltséggel támogatják egy-egy tanfolyam megszervezését, melyből a teremért, előadók étkeztetéséért, esetleg aprócska protokollajándékát biztosítjuk. Előadóinknak legtöbbször csak otthonaikban tudunk szállást biztosítani, de előfordult az is, hogy a minisztérium továbbképzési programjában szerepelt a drámaképzés, s ekkor már minden hivatalosan működött. 2008-ban volt ez így. Az RMPSZ és annak bihari szervezete az utóbbi években mindig a támogatóink között van, de volt, hogy a Magyar Drámapedagógiai Társaság támogatását is élveztük.

– Az idén immár 16. alkalommal szerveztétek meg Váradon az Országos Drámapedagógiai Napokat. Nagyon népszerű program, amire hamar betelnek a helyek. Kétségtelenül hiánypótló és nagyon színvonalas, intenzív rendezvény. Honnan jött ennek gondolata, és milyen az elmúlt több mint másfél évtized története?

– Honnan jött a gondolata? Hát ha mi megismertük ezt a módszert, és megkönnyítette a pedagógusi munkánkat, akkor másnak is meg kell ismernie. Látom, a pedagógusok ki vannak éhezve a gyakorlatorientált képzésre, kéz-

be akarnak kapni játékot, módszert, élményeket, az akadémikus elméletet unják, nem értik, fölöslegesnek tartják. Ha a kettő egy képzés alatt jól van vegyítve, akkor elfogadják, de másképpen tiltakoznának. Főleg egy nem akkreditált, pontot nem érő képzésen. Mert az ellen a képzés ellen, amelyik pontot ér, ám unalmas, semmitmondó, időrabló, senki nem emeli fel a szavát. Mert pontokat gyűjtögetünk. Ez az oktatáspolitikai... Pontok döntik el, hogy mit ér egy pedagógus. Pontokat lehet szerezni egy éjszaka leple alatt, pult alól, innen-onnan, fikatív képzésekről, politikai szervezetektől. De előbb-utóbb el kell döntenünk, hogy pontokat szerzünk, vagy gyermekeket tanítunk. S aki évek óta visszajár a tanfolyamainkra, az eldöntötte, hogy miért áldoz erre a szabadidejéből.

A szakmai fejlődésen, újabb és újabb információkhoz jutáson túl 16 éve célunk az is, hogy tanfolyamainkon energiával, lendülettel, lelkesedéssel és humorral töltődjenek fel a pedagógusok. Mindig erősít minket a nagy érdeklődés, az ad erőt, hogy folytassuk ezt a munkát. Mert sem politikai párttól, sem oktatási szervezetektől nem kaptunk kitüntetést, „plakettet”. Pedig jól mutatna a polcon vagy a portfólióban... Ám a résztvevők visszajelzése! Ezek nem kitölthető formanyomtatványok, hanem gyakran a hallgatók saját jegyzetfüzetéből kitépelt lapokra írt üzenetek. Egyet hadd meséljek el. Arad megyéből érkezett egy kollégánk, aki árva gyerekekkel dolgozik nap mint nap. Hogy milyen az ő munkája, azt csak ő tudja, mi, „elkényeztetett” pedagógusok legfeljebb csak sejtjük. A háromnapos tanfolyamunk után azt írta: „Azt hittem, háromhetes szabadság után vagyok, ahol testemet, lelkemet és szellememet is táplálták”. Egy ilyen visszajelzéstől évekig tudok lelkesen dolgozni, anynyi erőt ad. Azok közé a pedagógusok közé tartozom, akik öntörvényűek, innovatívak, akik nem hajlandók feladni a kritikus (önmagával is kritikus!) szakmai elkötelezettségüket. Ha olyan dolgokra kényszerülök, amiket jó szívvel nem tudok megcsinálni, akkor eljőhet az a pont, amikor azt mondom, hogy a formális, intézményes oktatásban nem dolgozom tovább. A pedagógustársadalom nagy része ugyanis bátorítatlan a saját szakmai döntéseit meghozni, ha az szembemegy az oktatáspolitikai

kényszerekkel. Nyilván ez egzisztenciális kérdés is.

– Az Országos Drámapedagógiai Napokra szép számmal hívsz meg magyarországi drámatanárokat is. Messziről látszik, hogy a velük való kapcsolat is baráti, vagy még több is annál. Mintha egy vérkeringés részei lennétek. Hogy is van ez?

– Azokról, akik már régebből járnak hozzánk (Kovács Andrásné, Előd Nóra, Kiss Tibor, Kovács Éva, Kunné Anikó), tudom, hogy azért szeretnek hozzánk jönni, mert felvillanyozza őket az a lelkesedés, tudásszomj, amit itt találnak. Kreatívoknak tartják a hazai pedagógusokat, gazdagabb az érzelmi világunk is, mondják. Tegy Tibor drámatanár Páparól például ezt írta, mikor először hazament tőlünk: „Minden elismerésem a tied és azoké az embereké, akik melletted állnak. A dráma lényegét valószínűleg meg a munkátokkal.”

Általában az előadókra bízom, mit hozzanak, de van, hogy kéréseket is megfogalmazunk feléjük. Ilyen módon, azt hiszem, mindenki azt hozza, ami a szíve csücske, s akkor ő maga is alig várja, hogy azt „letaníthassa”. A szakmai kapcsolaton túl valóban baráti kapcsolat is van közöttünk. Segítjük egymást, amiben csak tudjuk. Első meghívólevelemben mindig azt kérem tőlük, olyan témát, gyakorlatot hozzanak magukkal, ami lelkileg tölt, szakmailag fejleszt, ám a katarzist sem mellőzi. Ilyenkor nagy az ijedség, aztán lelkesedéssel, izgatottsággal fűszerezve a lehető legjobbat kínálják fel nekünk. Egyik előadónk egyszer ezt mondta: nem lehetne, hogy a tanfolyam alatt a kiégett, leterhelt, elfásult, közömbös pedagógus szobrát mintázná meg magából, s azt tennénk ki díszletnek? Jóváhagytam, de más „szobrot” hozott!

– Milyen elvárásokkal érkeznek a programra, és milyen visszajelzéseket adnak utólag a résztvevők?

– Mindig sok-sok gyakorlatot, játékot, bemutatóórát várnak. A drámapedagógiában először a gyakorlatokkal ismerkedik meg a résztvevő, a megtapasztalás után jön az elméleti anyag. Ettől is izgalmas. Nem elég az agyat táplálni, az érzelmekre kell hatni, mind a felnőttképzésben, mind az iskolában. A visszajelzéseket sokáig gyűjtöttem, olyanok voltak, hogy csüggedő napjaimon néha elővettem, s megint szárny-

ra keltem tőlük. Vajon nagyképpően hangzik, ha azt mondom, hogy zömében pozitív visszajelzéseket kaptunk ez ideig?!

– Az idei találkozók közel másfél száz résztvevőt vonzott Nagyváradra...

– Az idén csak férfi előadókra gondoltunk. Férfiasítani a szakmát! De végül a meghatározott négy csoporton felül is kellett indítanunk egy ötödik csoportot, s muszáj volt „női” előadónak is „beugraniuk”. Idei képzésünk témája a zene-képzőművészet-dráma kapcsolata volt. Összeülünk a barátainkkal, s elkezdünk agyalni. Segítőtársaim nagyon lelkes pedagógusok, munkájuknak élő emberek, s még egészséges gondolkodásúak. No és van kellő humoruk. Humorral, örömmel és lelkesen tervezve ilyen tanfolyam lesz belőle...

– Ezek a találkozók képzési alkalmak is egyben, bár a drámapedagógiában való elmélyüléshez, annak elsajátításához hosszabb időre van szükség. Milyen képzési lehetőségek állnak rendelkezésére az ilyen irányban érdeklődő pedagógusoknak? Hogyan juthat el valaki a módszer alapos birtoklásáig?

– Tanulni lehet. Én sem itthon tanultam meg mindent. Pénzt, időt, energiát nem sajnálva el kell járni különböző magyarországi képzésekre, s itthon kihasználni, ha akad ilyen lehetőség. Ha egy városban, megyében akadnak drámapedagógia iránt érdeklődők, összeállnak, és megszerveznek egy képzést, előadókat hívnak. Ha bevezetik a pedagógusképzés programjába, akkor készen kapják, ám 20-30-60 óra nem elég. A Magyar Drámapedagógiai Társaság és a mi műhelyünk nyitott arra, hogy segítsen az érdeklődőknek. Ettől az évtől benne lesz a Bolyai Nyári Akadémia programjában is!

– Úgy tűnik, számodra a drámapedagógia nemcsak egy alternatív oktatási mód, hanem életforma. Ezek szerint soha nem fogsz megválni tőle?

– Soha! De ha 64 éves koromig kell kicsi gyermekeket tanítanom, akkor talán jobban odafigyelek majd a mozgásfejlesztő gyakorlatokra, nehogy kifiamodjon valamelyik testrészem...

OSZVÁTH JUDIT

• Elemisták fociznak a püspöki oldtimer mellett

• A negyedikesek a fémekkel ismerkednek

FOTÓK: FÜLÖP ZOLTÁN

• A csíkszentdomokosi tornaórán is fontos a gyorsaság

A csíkszen Márton Áron Á

„Akik órhelyen állanak, éber figyelésre
és megsokszorozott munkára vannak kötelezve”
Márton Áron püspök

A legrégebbnek tűnő adatok arról, hogy mikortól létezik szervezett oktatás Csíkszentdomokoson, a Csíki Székely Múzeum Könyvtára (az egykori Csíksomlyói Ferences Állomány tulajdona) egyik könyvének bejegyzése szolgáltatja. A kiadványban a következő beírás és évszám található: NICOLAE ZEN DAMOKOSY 1597 SENIOR RECTORU. Miklós deákot tekintjük a szentdomokosi iskola első ismert tanítójának. Talán ő volt a felcsiki tanítószág rangidős tagja, erre a „senior Rectoru” utal. A község legrégebb iskolaépülete a mai templom melletti elemi iskola, amelynek fő szárnya 1856-ban épült. 1990-ben az iskola felveszi

• Kémiaóra – a nyolcadikosok most már többet tudnak a só

- A templom mellett található elemi iskolában rendezték be a Márton Áron Múzeumot

Csikszentdomokosi Általános Iskola

a falu nagy szülötte, Márton Áron püspök nevét. Az előtérben elhelyezett portré mellett a püspök nevelésről megfogalmazott egyik alapgondolata olvasható:

„A világ új rendjének a sorsa közvetlen érdeke és személyes ügye mindenkinek. Természetesen nagyobb felelősség terheli azokat, akiknek a kultúra áldásaiból több jutott. A történelmi idők történelmi feladatára szólítanak, és legyünk tisztában azzal, hogy az erkölcsi alapokon tervezett új rendet csak erkölcsiben megújult nemzedékek építhetik fel. (...) Elmélkedjünk át az igazságosság jelentését minden vonatkozásban, és elmélkedjünk át a szeretet tartalmát egész mélységében (1947). A 2013/2014-es tanévben Csikszentdomokoson hat óvoda, három elemi és egy 5–8. osztályos iskola működik. A tanintézetekben 168 óvodás, 304 elemi iskolás és 265 általános iskolás tanul, a pedagógusok száma 45.

- Mindig akad érdekes olvasnivaló a könyvtárban

- Nem pihen a labda a nagyszünetben

król

- Az előkészítő osztályban is folyik a munka

A minisztériumi rendelet megnehezíti a táborozások szervezését

Osztálykirándulások: hogyan tovább?

Ellehetetleníti az osztálykirándulások, táborozások szervezését az oktatási minisztérium erre vonatkozó új rendelete a pedagógusok szerint. A szigorítás hatását a vendéglátók, táborműködtetők is megérik. Remus Pricopie tan-

előleg kifizetését igazoló számlát. Az iratcsomót a tanintézet vezetőségével, illetve a tanfelügyelőséggel is láttamoztatni kell.

Emellett a szervezőnek a területi fogyasztóvédelmi hivatalt is értesítenie

költségükön kísérik el a diákokat, és a nehéz anyagi körülmények miatt az utóbbi időben egyetlen kísérő tanárt is nehéz volt találni, hármát szinte lehetetlen. Az új rendelet miatt annyira nehézkessé vált a táborok, kirándulások szervezése, hogy egyre kevesebben vállalkoznak erre, mondta lapunknak az igazgató. Kifejtette, a nehéz gazdasági helyzet miatt sok tanító, osztályfőnök már a tanév elején elkezdte gyűjteni a pénzt a nyári táborra, a módszertan változása miatt azonban sokan lefűjték a programot: kevesen vállalkoznak, hogy az új, szigorított feltételek mellett is belevágnak. Fekécs Károly úgy véli, a következő tanévben egyetlen pedagógus sem viszi kirándulni a diákokat, szerinte ez lesz a legegyszerűbb módja a „védekezésnek”. A minisztériumi szigorítás már most érezteti hatását, Beszterce-Naszód megyében például az elmúlt évekhez képest 30 százalékkal visszaesett az Iskola másként hét keretében szervezett kirándulások száma. Camelia Tabără főtanfelügyelő elismerte ugyan, hogy a pedagógusok megijedtek az új feltételektől, azonban úgy vélte, idővel hozzászoknak az uniós szabályzathoz.

• Illetékesek szerint a jövőben nem viszik kirándulni a diákokat a pedagógusok

ügyminiszter táborok, kirándulások és egyéb szabadidős tevékenységek szervezését szabályozó, 2014/3060-as számú rendelete februárban jelent meg a *Hivatalos Közlönyben*, azóta pedig egyre több tanító, osztályfőnök mondta vissza a már leelőlegezett erdei iskolát, néhány napos tavaszi, kora nyári osztálykirándulást.

Minden tíz gyerekre jusson egy szakképzett pedagógus

A miniszteri rendelet értelmében ugyanis a szervező pedagógusnak dossziét kell összeállítania, amelynek tartalmaznia kell a részt vevő gyerekek nevét, szüleik írásbeli beleegyezését, háziorvosi igazolást, miszerint a programon részt vevő diákok egészségesek, a szállításra, szállásra, étkezésre vonatkozó megrendelőlapokat, a díjszabásokat, a körülményekre, szolgáltatások minőségére vonatkozó adatokat és az

kell a kirándulás helyszínéről és időtartamáról. A tanítónak, osztályfőnöknek arról is gondoskodnia kell, hogy a tábor időtartama alatt minden tíz gyerekre jusson egy szakképzett pedagógus, és ha a tábor helyszínén nincs egészségügyi ellátás, a csoportot egy elsősegélynyújtásban képzett szakembernek is el kell kísérnie.

Anyagi háttér nélkül nem megy

„Nem lehet lemásolni az európai mintát, ha nem rendelünk mellé anyagi háttérrel” – értékelte a rendeletet Fekécs Károly, a sepsiszentgyörgyi Váradi József Általános Iskola igazgatója. Mint elmondta, a bürokratikus nehézségek mellett az is megnehezíti a szabadidős programokat szervező tanárok, tanítók dolgát, hogy tanév közben szinte lehetetlen, hogy három pedagógus legyen kirándulni egy osztálynyi gyereket. Rámutatott, a pedagógusok saját

Megoszló szülői vélemények

„A múlt héten volt szülői értekezlet, ahol a tanító néni bejelentette, hogy idén mégsem lesz erdei iskola, mert nem tudja teljesíteni a feltételeket: nem talál maga mellé másik két kísérő pedagógust. A kislányom nagyon készült, hiszen tavaly is öt napot töltött el egy közeli panzióban, ahonnan rengeteg élménnyel tért haza. Nagyon sajnálom, hogy elmarad a program, a gyerekek is nagyon csalódottak” – mesélte lapunknak Orsolya, egy második osztályos kislány édesanyja. Egy másik sepsiszentgyörgyi szülő, Katalin arról számolt be, hogy idén annak köszönhetően sikerül megszervezni az osztálykirándulást, hogy az egyik kislány nagymamája nyugalmazott pedagógusként vállalta, hogy elkíséri a gyerekeket; mivel a step by step módszerű osztályban két tanítónő oktat, vele biztosított lesz a három szakképzett kísérő a 27 gyerek mel-

lé. „Aggódok, hogy mi lesz a jövőben, ugyanis fontosnak tartom a kirándulásokat. Mi is ezekre emlékszünk a legszívesebben diákéveinkből” – tette hozzá Katalin.

Kölcsönös bizalom

Rengeteg kellemetlenség, visszaélés történt a táborozások során, ezeket próbálja kiszűrni, megakadályozni a minisztérium szigorúbb rendelete, erősítette meg lapunknak Király András. Az oktatási államtitkár szerint az új jogszabály a szolgáltatók által biztosított feltételeket kéri számon. „Nem lehet azt, hogy a papíron egy dolog szerepel, a valóságban azonban teljesen más a helyzet, például a minimális higiéniai feltételeket sem biztosítják. A szülő oda viszi gyereket, ahová akarja, de a tanintézetek által szervezett táborozás egyfajta kölcsönös bizalmat feltételez” – magyarázta az államtitkár.

Hangsúlyozta, hogy a módszertant az általános helyzetre vonatkoztatva dolgozták ki, például a megfelelő számú kísérő azért szükséges, hogy a nagyobb diákok esetleges rendbontásait megelőzzék, vagy a kisebbek biztonságára vigyázzanak. A szakpolitikus megígérte, utánanéz, hogy a kérések nyomán lehet-e egyszerűsíteni például a kisiskolások táboroztatásának feltételeit.

Szigorítás a minőségi ellátásért

A Kovászna megyei iskolaigazgatók, pedagógusok a tanfelügyelőségen is panaszt tettek az új rendelet miatt, szerintük ugyanis az új módszertan ellehetetleníti a szabadidős tevékenységeket. A tanfelügyelőség ennek nyomán jelezte a minisztériumnak, hogy túlbonyolították a szervezést, közölte Keresztély Irma.

A Kovászna megyei főtanfelügyelő azonban nem bíz abban, hogy módosítják a jogszabályt, és egyszerűsítik a feltételeket. Mint lapunknak elmondta, a minisztérium azzal érvel, hogy az intézkedéssel próbálják szavatolni a diákok és a kísérők biztonságát, hiszen a szigorítással minőségi ellátás biztosítására próbálják rávenni a szolgáltató cégeket. „Sajnos nemcsak a vállalkozók érzik a nyomást, a tanárok és szülők életét is megnehezíti az új módszertan” – szögezte le Keresztély Irma. Hozzátette, megpróbálnak különböző megoldásokat keresni és javasolni a helyzetre, így például a különböző versenyekre vagy a testvér-települési kapcsolatok

• Mindig is fontos volt a diákok számára a tábor. Szabadidős tevékenységek nyáron

keretében szervezett kirándulásokra az egyszerűsített engedélyeztetést alkalmazták. A tanfelügyelőség ugyanakkor azt ajánlotta a tanintézeteknek, hogy kössenek együttműködési szerződést egy bizonyos céggel, így a szaktárca által kért adatok, bizonylatok egy része állandóan a rendelkezésükre áll majd, csupán néhány új, az adott kirándulásra vonatkozó irattal kell majd kiegészíteni az iratcsomót.

Eddig jól működött a rendszer

Az oktatási minisztérium rendelete az iskolákon kívül a vendéglátós tevékenységére is rányomta bélyegét. Kovászna megyében ugyanis sok panziótulajdonos rendezkedett be táborozó diákok fogadására. A szállás és étkeztetés mellett különböző szabadidős tevékenységeket is kínálnak számukra: kézműves-foglalkozást, kürtöskalács sütést, lovas szekerézést, így a szigorítás miatt jelentős bevételektől eshetnek el.

Szabó Tibor, a Háromszéki Panziók Egyesületének elnöke szerint számos panziótulajdonos panaszkodott arra, hogy már több csoport is visszamondta a tavalyi foglalatást. Hangsúlyozta, eddig jól működött a rendszer, elsősorban a kisiskolásokat vitték a lakóhelyükhöz közeli panziókba táborozni az iskolák, így a szülők is nyugodtabbak voltak, és az utazási költségek sem terhelték meg a családi költségvetést. A jó minőségű, ellenőrizhető szolgáltatások mellett a gyerekek csillagtúrák során ismerhették meg közvetlen környezetük neveze-

tességeit, és önállóságot is tanulhattak. Az egyesület elnöke, aki maga is panziótulajdonos, elmondta, hogy a szigorítás a vendéglátókra is vonatkozik: tőlük is követelnek egy tucat bizonylatot, dokumentumot. „Amikor egy panzió megkapja a turisztikai minisztériumtól a minősítést, a tulajdonosnak minden, működéshez szükséges igazolást, engedélyt be kell szereznie. Most ugyanazokat az igazolásokat kell bevinnünk a tanfelügyelőségre, mintha az felülbírná a működési engedélyünket, minősítésünket” – adott hangot felháborodásának Szabó Tibor. A táborok működtetői is nehézségekkel szembesülnek. Gáj Nándor, a sepsiszentgyörgyi népművészeti iskola igazgatója lapunknak elmondta, jelenleg az állandó orvosi ellátásra keresik a megoldást. A Kovászna megyei önkormányzat ugyanis a népiskolára bízta a zabolai és komandói tábor működtetését, de ez egyelőre nem tudott szerződést kötni az orvossal. „A háziorvosok nem vállalják, hogy néhány lejért állandó készenlétben álljanak egy kullancscsípés miatt” – ecsetelte Gáj Nándor. A tábor működtetője attól tart, hogy a bonyolult feltételek miatt a tanárok a jövőben nem vállalkoznak táborvezetésre, holott – mint kifejtette – ezek a szabadidős tevékenységek nagyon fontosak a fiatalok fejlődése szempontjából.

BÍRÓ BLANKA

Madarak és fák napját ünnepelték a gyerekek Sepsiszentgyörgyön

Kerti rozsdafarkú, tenyérmadarak, csodafák a múzeumban

1902 óta minden év május 10-én a madarakat és fákat ünneplik világszerte. A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum idén harmadszor kapcsolódott a mozgalomhoz, mert célja, hogy a gyerekek, fiatalok természetismerő, természetóvó felnőtté cseperedjenek. Talán a program eddigi sikerének számlájára írható, hogy a szitáló eső és borongós időjárás ellenére már a hajnali órákban benépesült a múzeum kertje. A bodoki és sepsikőröspataki iskolásokat, illetve néhány madárbarátot bőven kárpótolt a korán kelésért a rengeteg madár, melyek az előző este felállított hálókából kerültek Szabó D. Zoltán biológus kezébe. A szakértő, aki a gyerekekkel együtt meghatározta, lemérte és rengeteg színes tudnivaló kíséretében meggyűrtzte a kerti rozsdafarkúakat, posztátát, tengelicet és verebeket, végül a kicsik kezébe adta a pihegő szárnyasokat, akik útjukra engedték a kert vendégeit. A párhuzamosan zajló foglalkozások és játékok három éve először a múzeum termeibe zsúfolódtak, de a zibongó gyerekhad, és a nap végi számvetés, amely közel négyszáz látogatóról ad hírt, azt mu-

tatja, hogy a szervezők és meghívott vendégek igyekezete nem hiábavaló. Hajtogatott papírmadarak, színes kartonból alakuló és agyagból készülő csodafák, mesés tenyérmadárkák, agyag madárfütykék, textilbaglyok, cukormázzal díszített madaras mézeskalácsok alakultak a gyerekek és a foglalkozásokat vezető felnőttek (Sándor Attila, Dénes Tímea, Hosszú Zoltán, Sajtos Ferry, a Gedő család) kezei alatt, melyekből a program végére kiállításnyi gyűlt össze. Az éppen pihenőre vágyók is találhattak maguknak kedvükrevalót: madáramóbával, tűzokos tiltolival tehették próbára ügyességüket. Aki pedig belevágott a kerti fákat számba vevő keresgélős játékba, jutalmul nemcsak egy tucat fát ismerhetett meg, hanem Tamás Tündétől meglepetést is kapott. A lázas, csivitelő munkát Szalma Hajnalka mesemondása színesítette, aki Lázár Ervin nagyravágyó feketerigójáról mesélt. Zayzon Ágnes vídám, madaras gyerekdalokkal tette harsánnyá és egyben zárta is a családi napot.

Hírósszefoglaló

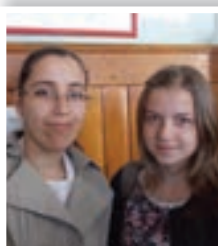

Magyar diákok tudományos seregszemléje Marosvásárhelyen

Felkészülés, felkészítés – önszorgalomból

Immár kilencedik alkalommal gyülekeztek Marosvásárhelyen május 9–11. között a magyar tannyelvű középiskolások. Az országos tantárgyverseny különlegessége, hogy biológia, földrajz, informatika, társadalomtudomány, történelem, kémia és az idén először fizika tárgyból anyanyelvükön, magyarul mérhették össze tudásukat.

Erdély minden részéről érkeztek diákok a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Gimnáziumba, hogy felmérjék felkészültségüket és bizonyítsanak. Immár hét tantárgy tizenkét szekciójában szervezik

Wenzl Vivien
és Puskás Katalin

meg a versenyt, amelyet már kezdettől fogva akkreditált az oktatási minisztérium, és a legtöbb szekció első három helyezettje bejutást nyer az adott egyetemi szakra. „A verseny azok számára is lehetőség a bizonyításra, akik a román nyelven zajló országos tantárgyversenyeken nem érhetnek el jó eredményeket. Valljuk be őszintén, a román nyelvű tantárgyversenyeken a magyar gyerekek bizonyos tantárgyakból nem rúgnak labdába” – fejtette ki Bálint István iskolaigazgató. Ezt alátámasztotta a csíkszeredai Katona Szabolcs is, aki szerves kémiából versenyzett. „Részt vettem román

Borsos Szabolcs

nyelvű olimpián kémiából is és fizikából is, de szerintem ez a verseny sokkal hozzáférhetőbb. Azok nehezebbnek tündek, sok olyan dolog fordult elő, amit még nem tanultunk” – mondta a csíkszeredai diák.

A diákok többségéhez hasonlóan a sepsiszentgyörgyi Puskás Katalin – aki

Wenzl Vivienel együtt társadalomföldrajzból versenyzett – az érkezés utáni estét tanulással töltötte. „Kihívás és lehetőség számomra, hogy teljesítenem kell. Itt nemcsak a nyermény számít, hanem a tapasztalat, az élmények is. Hiszek abban, hogy egy ilyen verseny azt hangsúlyozza, hogy mi, magyarok kisebbségben vagyunk, de képesek vagyunk kitörni” – fogalmazott Wenzl Vivien, akivel Szerző Teréz, a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Gimnázium biológia-tanárnője társaságában találkoztunk. „A verseny első kiírásától kezdve biológiából készítek fel diákokat a megmérettetésre. Én személyesen először vagyok itt, de a diákjaim minden évben itt voltak” – mondta a pedagógus.

A Historia Nostra történelmi vetélkedő zsűrijének elnöke, Rüszt Fogarasi Enikő, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem dékánhelyettese fontosnak tartja, hogy a diákok szabadidejüket feláldozva is hajlandóak magyarságtörténettel foglalkozni, ami nem szerepel a tananyagban. „Önszorgalomból készítik fel a tanárok, és készülnek fel a diákok. A hétköznapiak egyre inkább a reáliák felé tolnak el, de az Európai Unióban nagyon fontos az, hogy ismerjük a történelmünket, a múltunkat. Olyasmi ez, mint a felvételi, egyre magasabb szintűek a dolgozatok” ismertette a tanárnő.

Kissé eltér a többi szekciótól a Societas Humana társadalomtudományok versenyének vetélkedője, ahol szakdolgozatokat mutatnak be a diákok. Ez a verseny kísérleti fázisban van, tízen jelentkeztek rá. „A vetélkedő lényege, hogy nem kell a dolgozatot beküldeni, hiszen ma már mindent össze lehet másolni innen-onnan. Az a kikötés, hogy tízperces időkeretben be kell mutatni egy témát – az interdiszciplinaritás a fontos” – tudtuk meg Borsos Szabolcs szakmai felelőstől. A résztvevők egybehangzó véleménye alátámasztotta, hogy mutatkozik igény a közönség előtti bemutatókra: a diákok úgy vélik, sok tapasztalatot szerezhetnek, gyakorolhatják a kommunikációt és az

előadókésztséget, amely az érettségi szóbeli vizsgáján is sok segítséget nyújthat. „Azért választottam ezt a szekciót, mert szerintem azáltal fejlődhet az ember legjobban, ha önmaga kutató. Nem feltét-

Bálint István
és
Katona Szabolcs

lenül a téma itt a lényeges, hanem az, hogy mi magunk is sokat tanulunk ezáltal” – mondta Kassay Anna Kolozsvárról. „Sokat tanultam mások powerpointos bemutatójából. Vizuálisan így sokkal jobban megmaradnak a dolgozatok, mintha tanórán hangzanának el” – fűzte hozzá a székelyudvarhelyi Kolumbán

Rüszt-Fogarasi
Enikő

Adrienn. A versenyre idén rekordszámú résztvevő jelentkezett: kilenc megye harminckét iskolájának 251 diákja mérette meg magát, ez 3 iskolával és 31 tanulóval több, mint tavaly. Összesítésben a házigazda Bolyai Farkas Gimnázium bizonyult a legjobbnak, megőrizve első helyét, második a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Gimnázium, harmadik a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium lett.

GÁSPÁR BOTOND

Játsszóház, az óvoda és iskola közötti kapocs

„Minden jó játék valami módon az életre készít fel: olyan képességeket fejleszt ki a gyermekben, amelyeknek esetleg öregkoráig hasznát veheti. De ami a legfontosabb a jövőt illetően: minden játék megköveteli a testi vagy szellemi nekirugaszkodást, a győzelmi vágyat, s vele együtt azt is, hogy semmiféle vereséget ne fogadjunk el véglegesnek.”

Varga Domokos: *Kölyökkóstolató*

Játékkal kezdjük az életünket, a világgal való ismerkedésünket, s aztán így vagy úgy gyakoroljuk föleszmélésünktől egészen életünk végéig. Mert senki le nem tagadhatja: szeret játszani. A játék hozzátartozik mindennapi

örömének kiapadhatatlan forrásává. Egészséges gyermek elképzelhetetlen a játék mozgalmassága, szenvedélye nélkül. A játék a gyermek egyik legtermészetesebb és legszükségesebb tevékenységi formája, amely végigkíséri

tetlen eszköz a tempó és ritmusérzék kialakításában, a térben való tájékozódás és elhelyezkedés megítélésében.

Játék közben jó lehetőségünk adódik a közösségi tevékenység kialakítására. Az egymásért való küzdelem, a másik segítése, a társak megbecsülése, a türelem mind olyan tulajdonságok, amelyek a játékban elengedhetetlenek. Játsszással ezeket a pozitív tulajdonságokat fejleszthetjük, a negatív jellegű megnyilvánulásokat – udvariatlanság, durvaság, csalás, gúnyolódás – határozott játékvezetéssel visszaszoríthatjuk.

• „A játék, az gyönyörű.” Benne foglaltatik az élmény, a szabadság, kreativitás, szépség

életünkhöz, akár az étkezés, a gondolkodás vagy a cselekedet. A kisgyermek legfontosabb, elsődleges tevékenysége, amely személyiségfejlődését alapvetően meghatározza. Minden idejét a játék foglalja le – játszik egyedül, szüleivel, társaival és mindazzal, ami keze ügyébe kerül.

Az öröm kiapadhatatlan forrása

A kisgyerek képzeletében megelevenednek a tárgyak, és emberi tulajdonságokkal ruházza fel ezeket. Számára a környező világ rejtélyeinek megfajtása nem korlátozódik a látottakra és hallottakra, megértésükhöz tapasztalatra van szüksége, amelynek legcélravezetőbb útja az „eljátszás”. Élményeit, benyomásait játékaiban dolgozza fel, amelyek értelmi, érzelmi és fizikai fejlődésének arányában válnak egyre változatosabbakká és a szórakozás

egész életén keresztül – a szabadság, kötelesség, az öröm, az élmény, a vídamság, a verseny s a szépség fogalmára összpontosul. Növeli a kreativitást, észrevétlenül javítja az ideg-izom koordinációt, ugyanakkor elengedhe-

„Játék közben jó lehetőségünk adódik a közösségi tevékenység kialakítására. Az egymásért való küzdelem, a másik segítése, a társak megbecsülése, a türelem mind olyan tulajdonságok, amelyek a játékban elengedhetetlenek. Játsszással ezeket a pozitív tulajdonságokat fejleszthetjük.”

A jó játék milyensége

A játék külön teret igényel a gyermek életében, a belőle fakadó élmények meghatározó módon épülnek be a személyiségébe, későbbi viszonyulásaiba. A játék ugyanis az a tevékenységforma, amelynek az emberek általában kétféle minőségben részesei életük során: fejlődő kisgyermekként és gondoskodó szülőként. A játsszának döntő szerepe lehet abban, hogy kreatívak lesznek-e a gyerekek vagy önbizonytalanok, kedvelik-e majd a játékot felnőttként, szülőként, vagy kudarcot vallanak, amikor ők maguk szembesülnek a gyermeknevelés nehéz feladatával.

S miért kell nagyon sokat játszania a gyermeknek? A válasz a jó játék milyenségében rejlik: elsősorban azért, mert a játék roppant izgalmas. A hangsúly az élményen van, az átörökölt tradíción. Valami olyasmi ez, mintha az emberiség közös gyűjtőmencéje lenne, amelyhez egyének és népcsoportok egyaránt hozzátessznek, s amelyből nemzedékről nemzedékre mindannyian merítünk, hogy általa kiteljesedjünk.

Játsszóház, a játsszás

„Intézményesített” formája

Napjainkban egyre nagyobb teret hódít a játsszás mint szervezett tevékeny-

ségforma, amelyet gyakorlati mivolta elengedhetetlen fontosságúvá, tartalmassága pedig a rendelkezésünkre álló minőségi idő meghatározójává tesz. Ilyen „intézményesített” formája a játszásnak a játszóház, amely egyre elterjedtebbé válik környezetünkben, s arra hivatott, hogy ideiglenesen, hétvégeken vagy akár állandó jelleggel, belépőjeggyel vagy díjmentesen izgalmas gyerekprogramokkal, ötletes tevékenységek változatos kínálatával várja a kicsiket, nagyokat.

Iskolánk, a zilahi Mihai Eminescu Általános Iskola immár nyolcadik alkalommal szervez játszóházat, s látja vendégül a helyi zilahi magyar tantervű óvodák nagycsoportos gyerekeit (esetenként vegyes csoportjait is). Kezdetben „gyerektoborzónak” indult a ma is húsvéti játszóház néven ismert és rendszerint húsvét előtt megrendezett játszóház, de mára már mindenki elismeri, hogy óvoda-iskola közötti kapcsolatról van itt szó, hiszen az óvónők évről évre beiktatják tervezetükbe, az iskolások türelmetlenül várják, s még neheztelnek is, ha valaki hiába várta az óvó nénijét és volt csoporttársait.

„A játék ugyanis az a tevékenységforma, amelynek az emberek általában kétféle minőségben részesei életük során: fejlődő kisgyermekként és gondoskodó szülőként. A játszásnak döntő szerepe lehet abban, hogy kreatívak lesznek-e a gyerekek vagy önbizonytalanok, kedvelik-e majd a játékot felnőttként, szülőként, vagy kudarcot vallanak, amikor ők maguk szembesülnek a gyermeknevelés nehéz feladatával.”

A kapcsolattartáson túl játszóházunk célkitűzései közé tartozik a gyermekek szépérzékének fejlesztése, ennek a hagyományok felé történő terelése, az alkotóképesség ébren tartása, s mindez a közös munka örömeinek, a népi gyermekjátékok hangulatának ősi keretébe ágyazva.

•**Millió lehetőség.** A negatív megnyilvánulások határozott játékezzel visszazoríthatók

Ennyi év távlatából is büszkén valljuk, hogy érdemes húsvét előtt búzávetni, s azt gyermekkézzel készített papírnyuszival, -csibével, -báránnyal, papírtojással vagy -tulipánnal díszíteni. Érdemes virágos vagy leveles ágakból tojásfát állítani, kosarakba húsvéti színes díszeket helyezni még akkor is, ha négy óra múlva mindent le kell bontani, de mindenki tudja, hogy a következő tavasz még szebb, még gazdagabb díszletet hozhat. Van értelme heteken keresztül rajzolni, tervezni, a meghívóktól kezdve a nyuszi, csibe, tojás vagy virág alkotóelemeinek kivágásáig, hiszen minden kisiskolás felelősségtudata erősödik ezáltal, kez ügyessége tökéletesedik, s a kis óvodások s az óvó nénik jutalmul szánt hálája sem marad el a sok szép elkészült dísz láttán. A hatalmas gyerekzsivaj, a méhrajyszerű zsongás időnként gyermekjátékká szelődik, és felcsendülnek az iskolások által jól ismert népi gyermekdalok. Óvodások és iskolások együtt játsszák ugyanazokat a játékokat, amelyeket otthon nagymamák és édesanyák régmúlt idők homályából idéznek fel, s megerősítést kapva nyilvánítanak értékes hozománynak.

Minden évben új ötletek születnek Mindenik játszóház új elemeket hoz, mindenik év tartogat meglepetéseket a gyerekek számára. Van locsolkodás kölnivízzel, locsolóversekkel, nyuszi-jelmezbe bújt játékezzel, bátorító bohóc vagy hangoskodó papagáj, s mindegyiket az óvodások őszinte,

hálás tekintete díjaz. A tanítók folyamatosan keresik az újat, így minden évben új ötletek születnek, hiszen egy óvodás vagy iskolás sem örülne ugyanazoknak a díszeknek, s őszintén kimondaná, hogy „ilyet már készítettünk”.

A hosszadalmas tervezést, előkészítést követően a játszóház nem érhet véget anélkül, hogy az iskolások ne készítenék el ők maguk is a húsvéti díszeket, melyek az óvodásoknak nyújtott segítség után pillanatok alatt megvalósulnak, s képeznek majd kedves emlékeket, láthatatlan szálakat egy folytonosan formálódó közösségben.

Az esemény rögzítése játszóházunk egyik közkedvelt mozzanatai közé tartozik. Ez az a pillanat, mikor a gyerekek felmehetnek a színpadra, beállhatnak a gyönyörű díszlet elé, és osztálytársak vagy volt csoporttársak és óvó nénik, tanító nénik társaságában a közös élmény néhány másodpercét megörökíthetik.

A játszóház népszerűsítése érdekében minden évben újságcikket közlünk a helyi hetilapban, módszertani közösség keretében megvitatjuk a lezajlott tevékenység sikeres, illetve változtatásra váró elemeit.

A tevékenység végeredményeit (CD-ket) eljuttatjuk az óvodákba. Ebben nagy odaadással vállalnak szerepet diákjaink, akiknek mindig öröm ellátogatni egykori óvodájukba.

CSEPEI IBOLYA, BOTKA ILDIKÓ
a zilahi Mihai Eminescu Általános Iskola pedagógusai

Hát így vagyunk állatilag

Maradtunk tehát Maszattal, aki hozánk idomult. Ha éppen nem ugatott, ült békésen. Az utcára kivinni nemigen lehetett, mert a láncon hordozást nem tűrte, ha véletlenül kiszabadult, mindenkit lábszáron ragadott; valójában nem is harapott, csak harapófogóként

ünnep alkalmával tűzijátékot rendeztek, bésuvadt a padka alá, onnan, amíg el nem múlt a fenyegetés, se parancs, se könyörgés, se szidalom, se lökdösés ki nem tudta mozdítani. Zoltánt – mint örök és megkérdőjelezhetetlen tekintéllyel bíró falkavezért – természetete-

már nem; ha valaki véletlenül betörne a kapun, úgy sem jutna el az ajtóig, mert Maszat véresen komolyan veszi portát védő feladatát. Van, akit befogad, van, akit akkor sem, ha már több ízben látta, szagolta, tapasztalta, hogy beengedjük. Ilyenkor próbáljuk lefogni, s amikor már mindenki úgy véli, hogy rendben, Maszat odasomfordál, és megragadja a számára nem tetsző szagú betolakodó bokáját, mert látni nem lát lelógó zsinórjai miatt, szagra megy tehát. Múltkor a lányomat is beengedte a szobája ajtajáig, ott viszont bokán fogta, mert lányomon valami ruhacserélgetés okán nem a saját, hanem a barátnője farmere szaglott zavaróan, idegenül.

Maszat viszont az idő teltével lassacskán nyolcéves öreglánnyá vőnült, s Zoltán nagy bánatára nem akart egyetlen, sok nyomozásba, telefonhívásba kerülő, tüzetesen felkutatatott echte pulipasassal sem leállni. Pedig lestük: nem volt nehéz kiszűrni a tüzelés idejét, mert a konyha fehér csempéje azonnal jelezte Maszat termékenységi periódusait. Zoltán vitte, hordozta. Estére hazajöttek: Maszat lazán és farkcsóválva, férjem izzadtan, koszosan, panasolván, hogy nem akar megállni, nem enged magához senkit; futkároztunk össze-vissza, fogtam-tartottam a farát, nyomulván az ágaskodó kan felé. De fűtült rá, vagy elvonult libegve, vagy szembe fordult vicsorítva, féltem, hogy leharapja. Mondom, hogy kedves, miért várod el egy szukától, aki halálosan és életre szólóan téged fogadott el egyetlenjének, hogy hirtelen leálljon bármiféle idegen kanocsónak, még ha vérbeli puli is az. Nem volt más lehetőség: Maszatot ott kellett hagyni egy fagyos éjszakán a kannál. Számoltuk a percek. Mondtam is némi sértődöttséggel, hogy egyik gyermekünket se vártuk ilyen percnél pontos kiszámítottsággal. Már-már lemondtunk volna a kölyökáldásról, mígnem Maszat húsvét hajnalán világra hozott négy kölyköt. Elpotyogtatta őket az udvaron, Zoltán szedegette össze a megdermedt, burokbán hagyott fekete-ségeket. Csodamódra életre keltek. Keresztre feszítés és feltámadás idején

- **Különbejáratú állattartási programok.** Három napig barkácsolt az udvaron arra hivatkozva, hogy nekem készít valami meglepetést

fogott véresre horzsolásilag. Fizettünk oltást, fájdalomdíjat mindenkinek, akit nem tudtunk meggyőzni arról, hogy be van oltva, nem lesz semmi baj. Másrészt amiatt sem lehetett kivinni, mert megkérdézték, hogy *Ce rasă e?*¹ s amikor nem tehetél egyebet, mint-hogy becsülettel bevallottad, hogy *rasa puli*,² csak úgy néztek, hogy vagy hülye vagy, vagy ugratni akarod a kérdezőt. Maszat tehát az udvarra szorult, ha villámlott, vagy éppen valamilyen

sen imádta. Időnként nyitva maradt az ajtó, s nemegyszer kaptam rajta – no nem azon, hogy jöttemre kisomfordál a hálószobából, mert az ugye még elfogadható kihágás –, hogy fekszik az ágyban a Zoltán párnáján teljes szörzetével és fullasztó puliszagával egyetemben olyan elengedtségben, hogy azt sem veszi észre, hogy belépek, és már üvöltözve zavarom is kifelé. Csak úgy felemeli a fejét, nem látható ugyan, de biztosan bepárasodott és kábult szemmel néz, hogy na, mi van már megint, ami éppen zsörtölődő, de a falkában mögöttesebb asszonykának nem tetszik, merthogy ő milyen jól el van a vezér párnája közepiben. Zárni csak a külső kaput zárjuk, a ház ajtaját

A részlet a Kriterion kiadó gondozásában megjelent *De Anyul* című kötetből származik.

¹ Milyen fajta?

² Puli – a románban a „rasa pulii” a hím ivarszervre utal triviálisan

eufóriában élt a család: anyát és csemeget még nem pátyoltak így, mint mi a négy, előszobai gyermekágyban cseperedő pulicsemetét. Volt egy fehér foltnyi nyakkendővel díszített fiú, két kövérke kislány és még egy kislány, aprócska, utolsónak született, de eleven, mint a gyík. Akkor kellett volna gondolkodni, hogy minek nekünk még egy kutya, de a picit már el is nevezték Picurnak. Áron ágyban alatta a mellére fektetve, blúza ujjában, pólója alatt dédelgette, melengette. Mondtam ugyan, hogy a két szelíd és nyugodt kislány közül kellene megtartanunk egyet; férjem tiltakozott, nem kell neki egyik dundi farú, bután tipegő, billenő, kövérke kislány sem, nem látom, hogy mindkettő olyan kedveske és butácska, mintha nem fekete puli, hanem szőke nő lenne.

Hát megtartottuk Picurt. Fél éven belül növésben utolérte az anyját, minden virágot, zöldet kiásott, kikapart, rohángál, mint egy örült az udvaron, nyargal mindenben keresztül, hergeli Maszatot, és ugatnak – most már párban – nappal, éjjel, hajnalban, bármikor, ha valaki elmenni merészel a kapunk előtt. Imádja a félig száradó ruhát: pólók, zoknik, bugyik szétmarcangolt maradványait szedegetjük össze a küszöbről, de ez talán még mind elviselhető, csak éppen az eső ne essen, mert akkor fal, ajtó, küszöb lucsog, s ahogy beviharzik a konyhába, csak úgy fröcsköl a sárlé Picur eszeveszettül boldog ugrándozásai következtében.

Pedig hidd el, próbáltam nagyon szigorú lenni házirendileg. Többször és igen határozottan kijelentettem, hogy márpedig a kutyáknak kint a helyük az udvaron, s ne óbégasson nekem senki szíve megejtében: ha puli, üljön kint, juhok terelgetésekor sem lenne alkalma a padka alatt vagy a lábtörlőn heverészni. Család egyetértőleg bólogat. Két nap múltán fedezem fel, hogy a fránya kölykök ismét kicserélték a telefonomon nemcsak a csengőhangot, hanem a háttérképet is. Kisfiam szokott ilyesfélével szórakozni. Nézem figyelemmel, szemüvegemet is levéve, hátha közelre jobban látnék nélküle. Középen az a fodrosan szőrös fekete: Picur. Ez még rendjénvaló is lenne, de rövidlátásom miatt csak a részletek figyelmes szemlélésével jövök rá, hogy az a tarka valami, amin Picur szétvetett lábakkal áll, a színes

csempékkel kirakott konyhaasztalunk, s az a csésze, amiből éppen tejet lefetyel, az én kedvenc kávéscsészém, amit zsörtölve keresni szoktam reggelente, ha nincs a helyén, mert valaki elvetemültségében használni merészelte. Amikor hazaérvén, és a házba dühösen befordulván tisztázni szeretném ezt a pimaszságot, kisfiam – mint titkok tudója – magyarázza, hogy nem

„Mondtam ugyan, hogy a két szelíd és nyugodt kislány közül kellene megtartanunk egyet; férjem tiltakozott, nem kell neki egyik dundi farú, bután tipegő, billenő, kövérke kislány sem, nem látom, hogy mindkettő olyan kedveske és butácska, mintha nem fekete puli, hanem szőke nő lenne.”

akart bosszantani, ugratni még anynyira se; de ha minden telefoncsörrenéskor szembesülök ezzel a képpel, könnyebben elviselem, ha Picurék minden ajtónyitásra farokcsóválva és csak a pulikra jellemző libbenős farbillegetéssel somfordálnak be a házba.

Hát így vagyunk állatilag. Áronnak persze mindig vannak különbejáratú állattartási programjai. Három napig barkácsolt az udvaron arra hivatkozva, hogy nekem készítenem valami meglepetést. Csak akkor derült ki, hogy nyúlketrec, amikor büszkén hozta, hogy *anya, megnézheted a meglepetést, most már vehetünk két nyulat*. Most mit mondhatnék erre: három napig dolgozott vele. Vettünk, etette, pucolta, dédelgette, kis idő elteltével nem etette, nem pucolta, nem dédelgette. El kellett ajándékoznunk, mert kinek lett volna bátorsága levágni őket, amikor úgy vinnyogtak félelmükben, megsejtve a várhatóakat, mint a kisgyerek.

Egyszer eszébe jutott kisfiamnak, hogy ő most ellenállhatatlanul és kibírhatatlanul vágyódik egy fehér egérre, de mihamarabb, sőt most rögtön. Egy reggel beletörődtem; ám legyen, mert ilyenkor egyrészt mindig

eszembe jut nagyfiam megjegyzése valamelyik ismerőséről: *képzeld el, milyen gyermekkorra lehetett szegénynek, sose volt egy állata se*, másrészt valaki mesélte, hogy építeni lehetne alagutakat, és akár kísérletezni is lehetne az egérkével; gondoltam, legalább hosszasan elfoglalja magát. Már telefonon jelezte (legyen időm felkészülni, s nehogy elsíriam magam hazatértemkor), hogy lemondott az egérről, vett inkább degut, mégpedig két darabot. Megépült nagy munkával a ketrec, most itt vannak az előszobában ők is, nappal csendesek, éjjel ciccegnak, rágnak, futkároznak, pörögnek a mókuskerékben. Félig leköszörülték már ketrecük fakereteit – pedig Áron kellő műgonddal a legvastagabb, legegyszerűsebb léceket válogatta ki –, műanyag etetőket, víztartót s mindent, ami elérhető és nem fém. A múltkor, amikor fél percre lakóhelyük tetejére tettem a laptopot, a kábel műanyag burkolatát seperc alatt lecsupaszították. Újságolja férjem, minap olvasta, hogyha becsukjuk a bejáratú ajtót, akár szabadon is engedhetjük őket, feltéve, ha minden rágnivalót gondosan elzárunk. Kérve kértem, kisfiamnak ne árulja el, képes lesz kiüríteni egy szobát a deguk életterének tágítása céljából.

Szóval itt nálunk nem kell félned északa, hogy netalán valamiféle néma, lélektelen, hideg csendre riadsz fel. Szuszog, szuszmotol, horkangat ember, kaparász, futkos, ciccenget degu, a kutyák pedig minden gyanús moccanásra párban és egymást túlharsozva ugatnak. Van egy tücskünk is, feltételezzük, hogy beköltözött valahová a lakásba, mert éjszakánként nagyon közelről és nagyon otthonosan cripel, sőt a hangyák is elindultak már. Férjem ijedezik, baj van a világban, látod, légy sincs, szúnyog sincs, tavaly még lepkek jártak erre-felé. A rózsza levelén viszont találtunk egy áttetszően zöld pókot, időnként megnézzük, megvan-e még, holott tudjuk, hogy katicabogár kellene inkább ide, mert a rózsát megtámadták a levéltetvek. És remélhetőleg előmerészkednek hamarosan a pókok is, élükön lányom kedvenc Karcsikájával.

FÓRIS-FERENCZI RITA

Óvások miatt felfüggesztették a tankönyvlicitet

Felfüggesztette az oktatási minisztérium által az első és második osztályos tanulók tankönyveire kiírt közbeszerzési eljárást az Óvásokat Elbíró Országos Tanács (CNSC). A testület a Romániai Kiadók Szövetségének, illetve két kiadónak a panaszra nyomán döntött a nyomtatott és digitális tankönyvek elkészítésére kiírt licit leállításáról és a kifogásolt kiírás kivizsgálásáról. A Romániai Kiadók Szövetsége április 28-án kérte a közbeszerzési eljárás felfüggesztését arra hivatkozva, hogy az ellentmond a törvényes előírásoknak, és a jogszabályok megsértésére hivatkozott a másik két panaszos is. A kiírás dokumentációjának a módosítását kérték, hogy valamennyi érdekelt cég részt vehessen a nyilvános liciten. A CNSC a panaszok nyomán elrendelte a közbeszerzési eljárás felfüggesztését. A Romániai Kiadók Szövetsége korábban már többször is kérte az első és második osztályosok tankönyveinek elkészítésére kiírt tender feltételeinek a módosítását a szaktárcától, arra hivatkozva, hogy az ebbe foglalt feltételek miatt a kiadók 90 százaléka nem vehet részt a liciten. Az új tankönyvek elkészítésére vonatkozó kiírás a magyar kiadókat is elijesztette, melyek közül egyesek jelezték, hogy a számukra kedvezőtlen feltételek miatt nem is vesznek részt a megmérettetésen.

Állami finanszírozást kérnek az egyházi iskoláknak

Az egyházi oktatás állami finanszírozását kérte a romániai katolikus püspöki konferencia az oktatási miniszterhez intézett nyílt levelében. A katolikus püspökök arra kérték Remus Pricopie oktatási minisztert, hogy a szaktárca mielőbb alkalmazza maradéktalanul a 2011 óta hatályban lévő oktatási törvényt, ugyanis jelenleg az állam csak az állami oktatást finanszírozza. Az egyházi iskolákban tanuló diákok annak ellenére nem kapnak támogatást, hogy a törvény szerint mind az állami, mind az egyházi oktatást finanszíroznia kell az államnak. A püspökök azt nehezményezik, hogy nem alkalmazzák a törvény 101-es cikkelyének 2-es bekezdését, amely szerint az állam valamennyi óvodás és iskolás gyerek után fejpénzt fizet. „Kérjük, hogy az oktatási törvény szóban forgó cikkelyeit haladék nélkül alkalmazzák az egyházi és a magán-

oktatásra is” – áll az oktatási miniszternek címzett nyílt levélben.

Tovább taníthat a gyerekverő tanár

Procedurális hiba miatt megúszta a számonkérést és bukaresti iskolában fog tanítani a gyerekveréssel vádolt sepsiszentgyörgyi pedagógus. A Mihai Viteazul Gimnázium fizika-kémia szakos tanárnője két diákot is bántalmazott, az egyik esetet az iskola biztonsági kamerája is rögzítette, a felelősségre vonása azonban elmaradt, ugyanis a tanintézet vezetőtanácsa formai hibát követett el, mikor kezdeményezte az elbocsátását. Az iskola vezetőtanácsa megszavazta ugyan a tanárnő munkaszerződésének felbontását, a tanfelügyelőség azonban kénytelen volt érvényteleníteni a döntést, ugyanis nem tartották be a procedúrát, közölte Keresztély Irma Kovászna megyei főtanfelügyelő. Mint mondta, a pedagógus elbocsátását csupán a vezetőtanács egyik tagja kezdeményezte, holott a procedura szerint az igazgatónak vagy a tagság kétharmadának kellett volna megtennie. A főtanfelügyelő arra is felhívta a figyelmet, hogy az új tanügyi törvény értelmében a szankciók és a fegyelmi okból történő elbocsátások már nem tartoznak a tanfelügyelőségek hatáskörébe. „Nem értek egyet azzal, hogy ilyen pedagógusok maradjanak a rendszerben, ám a formai vétség miatt elmaradt a felelősségre vonás. Ha a téves procedura ellenére a tanfelügyelőség jóváhagyja a vezetőtanács döntését, a tanárnő perelhetett volna, és kárpótlást, erkölcsi kártérítést követelhetett volna” – mondta a főtanfelügyelő. A bántalmazott diákok szülei a rendőrségen tettek panaszt.

Keresztély Irma:

irányváltás történt a tanügyben

Az elmúlt években megváltoztak a diákok, a szülők igényei az iskolákkal szemben, ezekhez pedig a tanintézeteknek is alkalmazkodniuk kell, közölte Keresztély Irma Kovászna megyei főtanfelügyelő. Elmondta, óvodai szinten a szülők többsége hosszabbított programú létesítménybe íratná a gyereket, azonban a falvakban nincs meg a megfelelő infrastruktúra ezek beindítására. Kovászna megyében a városokban és két községben működik napközi, máshol nem tudják megoldani a gyerekek étkeztetését. Középiszkolai szinten is változást észleltek a szakemberek, arra lettek figyelmesek, hogy egyre csökken az érdeklődés

az egykor nagy népszerűségnek örvendő matematika-informatika osztályok iránt, és ezzel arányosan növekszik a természettudományi profil iránti igény. Öt-hat éve csak a matek-informatika osztályban volt lehetőség a számítógépes ismeretek elsajátítására, míg ma ez már minden profilon hozzáférhető, indokolta a váltást a főtanfelügyelő. Hozzátette, felismerték az új irányvonalat, így az iskolai kínálat is módosult, Kovászna megyében a következő tanévben hat matek-informatika és kilenc természet-tudományi profilú osztály indul.

Veszélyben

a kolozsvári külvárosi oktatás

Egyelőre még nem fenyegeti a megszűnés veszélye Kolozsváron a Monostor negyedbeli Octavian Goga-iskola magyar tagozatát, azonban hosszú távon aggasztóak a demográfiai adatok – hangzott el a monostori oktatás jövőjéről szervezett lakossági fórumon. A Kolozs megyei RMDSZ és a szövetség helyi önkormányzati képviselői által rendezett vitán Szabó Gábor elemi oktatásért felelős Kolozs megyei tanfelügyelő elmondta: a lakónegyedben 4–5, illetve 5–6 éves korosztályban 62, illetve 60 magyar gyereket tartanak nyilván, azonban a 2–4 éves korosztályban már felére csökken a magyar gyerekek száma. A tanfelügyelő szerint ez hosszú távon azért okozhat gondot, mert a gyerekek felét már most is a belvárosi iskolákba íratják szüleik. Ha ez a tendencia nem változik, még csak 2–3 évig lesz problémamentes a magyar előkészítő osztály elindítása a külvárosi iskolában. „Tudomásul kell venni, hogy fogyunk, évente egy-egy osztálynyi gyerekkel csökken az iskoláskorúak száma Kolozsváron” – jelentette ki a tanfelügyelő. Horváth Anna, Kolozsvár alpolgármester arra hívta fel a figyelmet, hogy a jelenség nemcsak a gyereklétszám csökkenésével magyarázható. Rámutatott, hogy az unitárius és református kollégium révén jelentősen megnőtt a belvárosi iskolák kínálata. A közösségnek kell eldöntenie, hogy belvárosi vagy külvárosi iskolára van-e inkább szükség, mondta az alpolgármester. Rámutatott, Kolozsvár belvárosában jelenleg 7 magyar előkészítő osztály is működik, azonban ilyen népességfogyás mellett hosszú távon nem lehet valamennyi osztályt és iskolát megtartani.

Közepes vizsgatételeket lesznek az érettségien

Közepes színvonalú vizsgatételeket készít a minisztérium az idei érettségire – jelentette be Remus Pricopie oktatási miniszter. „Az érettséginek nem az a célja, hogy az átlagon felüli képességű és tudású diákok olimpiai szintjét kérje számon a végzősökn, hanem, hogy a közoktatás átlagos szintjét meghatározza” – indokolta a döntést a tárcavezető, aki szerint az idei érettségi tételek nem lesznek sem könnyebbek, sem nehezebbek a tavalyiaknál. Mint ismeretes, az elmúlt években, a vizsgázók alig több mint felének sikerült átmenő jegyet szereznie.

Apaí Mihály nevét viseli a nagyernyei iskola

Apaí Mihályról nevezték el a nagyernyei iskolát. A Marosvásárhely melletti település tanintézetének vezetősége még 2013 januárjában kérvényezte, hogy az iskola felvehesse az egykori erdélyi fejedelem nevét, miután erre az iskola vezetőtanácsa és a helyi tanács is rábólintott. A Maros megyei tanfelügyelőség azonban először hiányosnak találta az iratcsomót, így csak annak pótlása után engedélyezte az iskolakeresztelést, közölte Kali Gabriella igazgató. „A rendszerváltás óta foglalkoztat az iskolánévadás gondolata, de sokáig nem találtunk megfelelő nevet. Mindenképpen olyan személyről szerettük volna elnevezni iskolánkat, aki tett valamit Nagyernyében az oktatás, a kultúra terén. Szóba jött Kelemen Lajos, majd Bálint Károly neve, de a sokéves pereskedés miatt csatlódnunk kellett, a Bálintt családnak nem ajándékozta a községnek sem a kastély épületét, sem ennek udvarát. Néhány éve avattuk a polgármesteri hivatal előtt Apaí Mihály erdélyi fejedelem szobrát, akit a közeli Libáncson választottak fejedelemmé, ezért úgy döntöttünk, hogy az iskolát is róla fogjuk elnevezni” – nyilatkozta Kali Gabriella. A névadó ünnepség hálaadó istentisztelettel, szentmisével kezdődött, majd az iskolában ünnepi beszédekkel és az óvodások, diákok műsorával folytatódott. A tanintézet új névtábláját Illés Ildikó Maros megyei tanfelügyelő-helyettes leplezte le, aki beszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy egy közösség jövőjét nagymértékben meghatározza az anyanyelven való tanulás. „A történelem nem mögöttünk, hanem alattunk van. Ahhoz, hogy a jövőt építsük, ismernünk kell a múltunkat és értékeinket” – fejtette ki a pedagógus.

János Ferenc polgármester olyan fellegvárnak nevezte az iskolát, amely örök érvényű értékekkel, tudással ajándékozza meg diákjait. „Köszönet mindazoknak, akik hittek és hisznek iskolánk értékeiben, és felelősségteljes, lelkiismeretes munkájukkal ápolják, gyarapítják azt” – mondta az előljáró.

Winkler:

minden az iskolapadban kezdődik
Minden az iskolapadban kezdődik el, érvényes ez az európai jövő építésére, melyet a következő generációk számára kell biztosítani – hangsúlyozta Winkler Gyula Sarmaságon a helyi liceumi oktatás 50. évfordulója alkalmából szervezett ünnepségen. „A pedagógusok, de maguk a tanügyi intézmények is kulcsszerepet kapnak közösségeink jövőjében, hiszen nem kevesebbet bízunk rájuk, mint gyermekeink nevelését. Ugyanakkor a mindennapokban, a jelenben is nagy a felelősségük, mert a közösségi összetartásban a felnőtteknek is irányt mutathatnak. Az alma mater, ami nem más, mint a tápláló anya, mindannyiunk indulását meghatározza, egy iskolának nemcsak tanítania, hanem nevelnie is kell diákjait” – fogalmazott az EP-képviselő a sarmasági ünnepségen.

Egyetemi előkészítő képzés csángó magyarok számára a 2014–15-ös tanévre

A Balassi Intézet és az Emberi Erőforrások Minisztériuma pályázatot hirdet román állampolgárságú, csángó magyar nemzetiségű személyek számára a Balassi Intézet magyarországi felsőoktatási előkészítő képzésében történő ösztöndíjas részvételre a 2014/2015-ös tanévben. A pályázatot lebonyolító partner a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége. A nulladik év vagy egyetemi előkészítő a Balassi Intézet tízhónapos előkészítő képzése a határon túli magyar hallgatók felkészítésére az emelt szintű magyarországi érettségire. A Balassi Intézet matematika, fizika, informatika, kémia, biológia, magyar nyelv és irodalom, történelem és angol nyelv tantárgyak tanulására nyújt lehetőséget. Az intenzív képzés: közel 30 tanítási hét és tantárgyanként heti 12–20 óra konzultációs lehetőséggel és próbaérettségi vizsgákkal. A kollégiumi helyek függvényében a képzésre beiratkozhatnak önköltséges hallgatók is. A pályázatok értékelését az értékelő bizottság végzi. A pályázat eredményéről szóló írásos értesítés

tés a döntést követően 7 munkanapon belül a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége részéről postai feladásra kerül. Az ösztöndíjat elnyerő pályázó részére az államilag támogatott előkészítő képzés időtartama alatt a Balassi Intézet folyósítja az ösztöndíjat. Az ösztöndíj havi átlagos összege megegyezik a miniszteri ösztöndíj mértékével. Az ösztöndíj tartalma: átlagosan 17 850 Ft/hó ösztöndíj, amely a harmadik hónaptól differenciáltan kerül kiosztásra: minimum 10 000 Ft/hó, maximum 25 700 Ft/hó; ingyenes szaktárgyi és magyar nyelvi képzés; ingyenes tankönyvellátás; ingyenes kollégiumi elhelyezés (3 ágyas szobákban); diákigazolvány (államilag garantált, az igazolvánnyal igénybe vehető kedvezményekre jogosít); a vonatkozó jogszabály keretei között a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó jogosultság az egészségügyi szolgáltatások térítésmentes igénybevételére. A pályázatokat legkorábban 2014. május 22-étől lehet benyújtani. A pályázatok beadásának és postai beérkezésének határideje: 2014. június 20., helyi idő szerint 15.00 óra. A pályázatokat személyesen vagy – ajánlott küldeményként – postai úton kell eljuttatni az alábbi címre: Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége Országos Információs Iroda, Hargita megye, 530210 Csíkszereda, Petőfi u. 4. sz.. Tel.: 0266-371-377, fax: 0266-312-852, e-mail: rmps@rmps.ro.

Idegen nyelvből is vizsgáztatna a miniszter

Idegen nyelvből is vizsgáztatni kellene a nyolcadik osztályosoknak, javasolja Remus Pricopie oktatási miniszter. A tárcavezető érvelése szerint a diákok egyetlen komoly megmérettetése idegen nyelvből csak az érettségien történik, ami szerinte nem elegendő. Úgy vélte, a nyolcadikosok számára szervezett képességfelmérő vizsga jó alkalom lenne arra, hogy idegen nyelvekből is teszteljük a gyerekek tudását. Hangsúlyozta, az idei vizsgán nem módosítanak, leg hamarabb a következő tanévtől vezetnek be az új próbát, a hatodikosok szintfelmérő tesztjében viszont már idén szerepelni fog az idegen nyelv. A kisiskolások évközi felmérője május végén kezdődik: május 28–30. között a negyedikesek, június 2–4. között a másodikosok, június 5–6. között a hatodikosok tudását kéri számon a tanárok. A teszteken kapott jegyeket nem írják be a naplóba. P. M.

XXII. BOLYAI NYÁRI AKADÉMIA

Differenciált oktatás, felzárkóztatás és tehetségápolás a közoktatásban

2014. július 7–augusztus 8.

„A nevelés egyet jelent azzal, hogy segítünk a gyermeknek valóra váltani lehetőségeit.”
Kosztolányi Dezső

Jelentkezési feltételek

– Az akadémia továbbképzéseire csak a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége tagjai pályázhatnak. A képzés helyszínén kötelező a tagsági igazolvány felmutatása a rendezett tagságdíj-kifizetéssel.

– A pályázónak a választott szekcióban meghirdetett célcsoportnak megfelelő képzettséggel kell rendelkeznie. A szakképzés nélküli, helyettes pedagógusok pályázatát csak betöltetlen helyek esetében tudjuk elfogadni.

– A pályázónak vállalnia kell, hogy a részvételi díjat határidőre befizeti.

A jelentkezés módja

– Jelentkezni csak online módon lehet a pályázati adatlap pontos kitöltésével. A pályázati adatlap elérhető a www.bnya.rmpsz.ro, illetve a www.rmpsz.ro oldalon.

– A római katolikus vallásánárok továbbképzésére jelentkezők az iratkozás módjáról dr. Gál László (laszlo.gal@romkat.ro) programszervezőtől érdeklőhetnek a kerületi módszertani felelősökön keresztül.

– A pályázó az adatlap rovatait ékezetek használatával töltsse ki. Az oktatási intézmény (a jogi személyiségű, központi iskola) nevét, valamint a család- és keresztnévét a hivatalosan használt módon (ahogy a személyazonossági igazolványban található) vezesse be.

Részvételi díj

– A résztvevőknek 100 lejes részvételi díjat kell befizetniük.

– A részvételi díjat legkésőbb 2014. június 28-áig kell befizetni a megyei vagy körzeti RMPSZ-szervezetnél, csak rendkívüli esetben a képzés helyszínén regisztrációkor.

– A részvételi díj befizetéséről szóló elismervényt (és az RMPSZ-tagsági igazolványt) a képzés helyszínén be kell mutatni a programszervezőnek. A részvételi díj be nem fizetése a részvételi jog elvesztését jelenti.

– Az RMPSZ-tagsággal rendelkező résztvevők számára – pályázati forrásból – ingyenes ellátást (szállás, étkezés) biztosítunk.

A pályázatok elbírálása, határidők

– A pályázati adatlapok benyújtásának határideje: 2014. június 10., kedd.

– A megyei és körzeti RMPSZ-elnökök a meghirdetett helyek számának függvényében döntenek a pályázatok elfogadásáról, illetve elutasításáról. A pályázat elbírálása 2014. június 11-étől folyamatosan történik. Az elfogadott pályázatokról a jelentkezők tájékoztatást kapnak a pályázati adatlapon megadott e-mail címre, a jegyzéket pedig 2014. június 20-áig közzétesszük az RMPSZ honlapján is (www.rmpsz.ro, www.bnya.rmpsz.ro).

Az útiköltséget nem áll módunkban megtéríteni!

A résztvevőknek a program befejeztével oklevelet és román nyelvű részvételi tanúsítványt (hivatalosan is elismert okiratot) állítunk ki. Sikeres programakkreditáció esetén a résztvevők 10 kreditpontot kaphatnak, ha beadják a megfelelő dokumentumokat és a záródolgozatot.

További információk a Bolyai Nyári Akadémia 2014-es képzéseiről a www.rmpsz.ro és a www.bnya.rmpsz.ro oldalon találhatóak.